ПСС-эй ЦК-гай НОЯБРИИН ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

ПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

288 (10042) | 1962 оной декабриин 8, суббото | Сэн 2 мүнгэн

Республикын колхоз, совхозуудта ороhо таряанай, хартаабхын үрэhэ хүрэнгэ хааха хүдэлмэриин ябаса тухай

1962 оной декабриин 1-нэй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд, нютагай үйлэдбэрниин управленинүүд	Үрэhэнэй хаагдаhаниинь	Аймагууд, нютагай үйлэдбэрниин управленинүүд	Үрэhэнэй хаагдаhаниинь
Баргажанай	93	Яруунын	95
Кабанскын	103	Хориин	92
Прибайкалиин	102	**Хориин управлени бүхыдөө**	**94**
Түнхэнэй	96	Загарайн	110
Кабанскын управлени бүхыдөө	**97**	Мухар-Шэбэрэй	106
Бэшүүрэй	96	Сэлэнгын	93
Зэдын	95	Тарбагатайн	109
Захааминай	72	**Улаан-Үдын управлени бүхыдөө**	**104**
Хяагтын	99,4	**Республика соо бүхыдөө**	**98**
Хяагтын управлени бүхыдөө	**95**		

Анхарал табихаар болоо

Адуун гээшэ бэшэ малhаа дутуугүйгөөр ажахыдамнай үсхэбэрилэгдэхэ, эгээл олзотой hалбаринуудай нэгэн байжа шадаха гэжэ hанадагбди. Алишье талаhаань абахада, адуун — ашагтай туhатай мал байха. Энээн тухай нүхэр Н. С. Хру-...линнэ хизаарай ажалшадай түлөөлэгшэдэй ...н дээрэшье хэлэhэн байна. Илангаяа мүнөө ...ажахын продуктнуудые, малай мяха элбэгээр ...болохын түлөө тэмсэлэй үргэдэжэ байhан ...дуу үсхэбэрилгэдэ онсо анхарал хандуулхаар

...ти, правительствынгаа табиhан энэ зорилгые ...үй дүүргэхэ хэрэгтэмнай хямда сэнтэй мори...хан ехэхэн туhа нэмэри болохо байна. Тии... колхоз, совхозуудтахи бүхы адуун hүрэгүү...айхын бараагаар харууhалхаяа болижо, эмхи ...табихаар болоо. Тиихэдээ хамагай түрүүн ...ороондо оруулха хүдэлмэриhөө эхилхэ хэ... Юуб гэхэдэ, hүүлэй үедэ энэ гол шухала ...эридэ мүртэй анхарал табигдахаяа болин...

...й Яруунын аймагай эрхэ байдалда нютагай ...эй азарганууд хэрэгтэй. Тиигээд мүнөөнэй...адляар хэдэн зуун адуу хамта барингүй, 30—40 ...гүүдтэ нэгэ азарга табиха хараатайгаар бо...лоо hаа таатай. Ороондо ороhон гүүдые ...ридхэлдэ наринаар абажа, ханалга ехэтэй ...харууhалха шухала. Тиихэдээ хээлитэй болоhон гүүдые намартаа, мүн үбэлдөөшье хүйтэн газар дээгүүр ехээр намнахагүй, hүниндөө дааруулхагүй хэрэгтэй. Энээниие баримталаагүйhөө гүүд халтад гэхэдээл унага хаядаг гээшэ.

Яруунын аймагай колхозуудай адуун гол түлэб бэлшээри hайнтай Түрхэл гэжэ газарта үбэлжэдэг. Эндэмнай газар дайда бии гээшэ. Саашадаа үбhэ hайнаар бэлэдхээд, газарыень хахалжа, зелёнко, обёос таряад байгаа hаа, адуу үсхэбэрилгэдэ ехэл таатай зохид байха. Мүнөө харууhалжа байhан адууднай үшөө бэлшэhээр. Хэдэн центнер обёос колхозууднай асаржа үгөө hэн. Ингээд хүйтэнэй шангадахалаар туранхай унага, даагадаа илгажа, эдеэлүүлдэг болохомнай. Зундаа сабшаhан үбhэншье бии.

Манай колхозуудай адуун жэлэй дүрбэн сагта бэлшээреэ hэлгэжэ, холо газарта намнуулдаг байна. Түрхэлдэ үбэлжөөд, хабартаа 160—200 километртэ байhан Үльдиргэ ошодог. Тэндэ апрель hара соо унагад гарадаг. Зундаа 100—120 модоной газарта Нохоони зөөнэбди, намарынь Түрхэлдөө ерэнэбди. Ингэжэ зөөhэнhөө илангаяа гүүд ехээр ядалдажа, унага хаядаг байна. Саашадаа түрэхэ гүүдые амяарайнь, шахагдажа худалдагдаха адууе баhа амяарайнь харадаг болохо хэрэгтэй.

Адуу үсхэбэрилгын асуудалнуудые зүбөөр шиидхээд байгаа hаа, манай колхозуудай хямда сэнтэй мориной тарган мяха ехээр абахань лабтай.

Жана ЦЫДЕНОВ,
«Коммунизм» колхозой адуушан.
Ц-Д. Жамбалдоржиев,
«Победа» колхозой адуушан.

БУРЯАДАЙ ЭХЭНЭРНҮҮДТЭ

Республикын эхэнэрнүүдэй II съездын Хандалгаhаа

Хүндэтэ эхэнэрнүүд, хани нүхэд, эгэшэ дүүнэр.

КПСС-эй XXII съезд болоhоор жэл үнгэрбэ. Партиин агууехэ Программаар зоригжоhон совет арад үнгэрhэн жэл соо эсэшэ сусашагүй ажалаараа экономико, эрдэм наука болон соёл культураяа хүгжөөхэ талада шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлаба.

КПСС-эй ЦК-гай ээлжээтэ Пленум hая боложо, Н. С. Хрущевой хэhэн «СССР-эй экономикые хүгжөөхэ, арадай ажахые партийна талаар хүтэлбэрилхэ тухай» элидхэл зүбшэн хэлсэбэ. Тэрэ Пленум хадаа манай партиин, ороноймнай ажабайдалда айхабтар ехэ удха шанартай. Ленинэй hургаалаар ударидагдан, партиин Центральна Комитет хадаа промышленность, барилга, хүдөө ажахые партийна талаар хүтэлбэрилгые саашадань hайжаруулха, ажахые хүтэлбэрилхэ демократическа гол ёhонуудые хүгжөөхэ, предприяти болон барилгануудые эрхилэлгэдэ олониитые үргэнөөр хабаадуулха талаар үнэхөөрөө революционно хэмжээ ябуулгануудые хараалаа. Тэрэшэлэн ажалша ниитэ олондо түшэглэhэн партийно-гүрэнэй нэгэдэмэл хиналта эмхидхэхэ тухай асуудал Пленум хаража үзэhэн байна.

Совет Буряадай ажалшад Пленумэй шиидхэбэринүүдые тон гүнзэгы хананги сэдьхэлтэйгээр угтан абанхай, тиигээдшье тэдэниие бэелүүлхын түлөө гүйсэд шиидэнхэй.

Парти болон правительствынгаа халуун анхаралда Буряадай эхэнэрнүүд ажалай шэнэ шэнэ баатаршалгаар харюулхаар шиидэнхэй. Манай республикын ажахын, эрдэм наукын болон соёл культурын али бүхы hалбаринууд дээгүүр хэдэн арбаад мянган габьяата эхэнэрнүүд ажаллана. Советүүдэй депутадууд болгогдон хоёр мянга хахадhаа үлүү Буряадай эхэнэрнүүд hунгагданхай, хэдэн зуугаад эхэнэрнүүд партийна, профсоюзай, залуушуулай, эхэнэрнүүдэй болон бусад олониитын организацинуудай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

Зүгөөр хэhэн юумэмнай, хэгдэжэ байhан хэрэгүүднай энээгээр хизаарлаха ёhогүй гэжэ бидэнэр, совет Буряадай эхэнэрнүүдэй республиканска II съездын делегадууд, тэндэ хабаадагшад, мэдэнэбди. Үшөөл хэдэн дахин ехээр хэгдэхэ юумэнүүд манай урда байна.

КПСС-эй ноябриин Пленум партиин, бүхы совет арадай үмэнэ тон ехэшье, харюусалгатайшье зорилгонуудые табиба. Тэдэниие амжалтатайгаар дүүргэлгэ хадаа манай ороной коммунизм тээшэ дабшаhан харгые бүри хурдадхаха зэргэтэй. Манай партиин ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүрэн hайшааха зуураа, КПСС-эй XXII съездын, партиин Программын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй тогтоолоор хараалагдаhан коммунизм байгуулгын асари ехэ түсэбүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ өөhэдынгөө хүсэ шадалые гамнангүй, оюун ухаа, мэдэрэл болон дүй дүршэлөө хабаадуулхые Буряадай бүхы эхэнэрнүүдые уряалан бидэнэр ханданабди.

Буряадай эхэнэрнүүд! Долоон жэлэй даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө коммунис байгуулалтын али бүхы участогта эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллахые, коммунис ажалай түлөө мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсохые хүндэтэ эгэшэ дүүнэр, хани нүхэд таанадта бидэ ханданабди.

Научно-техническэ дэбжэлтые түргэдхэхэ, техникэ болон технологиие нарижуулан hайжаруулха, эрхим hайн машина, аппарат болон приборнуудые байгуулха болзорые эрид хороохо, тэдэниие үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ, ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлхэ, промышленность болон предприяти бүхэндэ бии байгаа арга боломжонуудаа дүүрэн гүйсэд ашаглаха асуудалнууд тушаа КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум анхаралаа онсо хандуулаа.

Манай республикын промышленность болон транспорт дээрэ нилээд олон эхэнэрнүүд хүдэлнэ. Тиимэ тула арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхэ, техническэ дэбжэлтын түлөө тэмсэхэ, ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлхэ аргануудые бэдэрхэ, материал болон түүхэй эдлэл хямгадан алмаха хэрэгтэ бүри ехэ үүсхэлтэйгээр оролсохыетнай таанадые уряалан ханданабди.

Ажалай заршам эбдэгшэдтэй, ажал хүдэлмэридөө хайша хэрэгээр хандаха, эмхи гуримгүй ябадал гаргаха ушарнуудтай эрид шууд тэмсэе, эрхим шанартай продукци гаргахын түлөө, бүхы юумэеэ гамнаха, арьбалхын түлөө тэмсэдэг болое.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум хүдөөгэй ажалшадай үмэнэ харюусалгатай зорилгонуудые табяа. 1963 ондо Буряадай хүдөөгэй ажалшад шэниисэ, горох, бобы, саахарай свёкло, кукуруза тариха талмайгаа нилээд ехээр үргэдхэхэ, шэнэ газар ашаглаха, газар ашаглалгаяа эрид hайжаруулха ушартай.

Тиимэ тула хабарай тарилгада hайнаар түхеэрхэ, үрэhэ, техникэеэ эрхимээр бэлдэхэ, түрүү дүй дүршэл шудалха, шадаал hаа олон хүнүүдые механизаторнуудай мэргэжэлдэ hургаха хэрэгтэй болоно. Механизаторнууд болохо гэжэ шиидэhэн эхэнэрнүүдые, өөрынгөө залуу наhые тарялан болон мал ажалдахи хүндэ хүшэр хүдэлмэриие оньhожоруулха хэрэгтэ зорюулhан залуу басагадые халуун зүрхэнhөө амаршалнабди.

Олохон колхозууд болон совхозууднай мяха, hү, үндэгэ, нооhо абаха, гүрэндэ худалдаха талаараа гүрэнэйнгөө, арадайнгаа үмэнэ горитойхон үритэй байна. Мал ажал дээрэ илангаяа эхэнэрнүүд олоороо хүдэлдэгынь мэдээжэ. Ушар иимэhээ ниитынгээ адууhа малай тоо толгойе олон болгохо, мал ажалай продуктнуудые ехээр абадаг, гүрэндэ худалдадаг болохо талада колхоз, совхозуудай ажалшан эхэнэрнүүд ехэ харюусалга бэедээ даажа абана. 1963 ондо республикамнай мяха, hү, үндэгэ, ноохо абаха, гүрэндэ худалдаха хэмжээгээ нилээд дээшэлүүлхэ зэргэтэй. Энээнэй түлөө малай түл бүри олоор абажа, гарзагүйгөөр бүгэдынь түлжөөхэ, эхэ малай тоо олон болгохо хэрэгтэй. Гахайн, шубуунай тоо толгойе ерэхэ жэлдэ эрид олошоруулха шухала.

Хүдөөгэй ажалшан эхэнэрнүүд—хонишод, hаалишад, тугалшад, гахайшад, шубуушад, зоотехнигүүд малай үбэлжэлгые, шэнэ түл абалгые эмхитэйгээр үнгэргэхын түлөө, 1963 ондо ажахы бүхэнэй мяха, hү, үндэгэ абалгаяа бүри дээшэлүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа гамнангүй энэ хэрэгтэ хабаадуулхыетнай бидэ, республикын эхэнэрнүүдэй съездэ хабаадагшад, таанадта ханданабди.

hү ехээр haaхын түлөө hаалишад, hүнэй фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд хоорондын республиканска мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе гэhэн Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой hаалишадай hайн үүсхэлые бидэ үнэн зүрхэнhөө hайшаанабди. Энэ мүрысөөндэ бүхы hаалишад эдэбхитэйгээр оролсыт гэжэ уряалнабди.

Хониной, гахайн, шубуунай фермэнүүд дээрэ ажалладаг эхэнэрнүүд 1963 оной гүрэнэй түсэбүүд болон социалис уялгануудые болзорhоонь уридшалан дүүргэхые оролдон, hаалишадай жэшээгээр хонишод, тугалшад, гахайшад болон шубуушад өөhэд хоорондоо социалис мүрысөө дэлгэрүүлыт гэжэ та бүгэдые уряалнабди.

Хүндэтэ эгэшэ дүүнэр, хани нүхэд!

Коммунис парти, Советскэ правительствамнай совет арадайнгаа үргэдэжэ байгаа хэрэглэмжые гүйсэдөөр хангахын, гэр байра, hургуули, больница, үхибүүдэй эмхи зургаанууд олоор баригдадаг болохын тула, арадай хэрэглэдэг эд бараа элбэгжүүлхын, магазинууд, ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангадаг предприятинууд болон соёл болбосоролой газарнуудые олошоруулхын түлөө анхарал оролдолгоёо саг үргэлжэ хандуулжа байдаг.

Хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленностиин, худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой, коммунальна ажахын, ажаhуудалай хэрэглэмжэ харюулдаг предприятинуудта хүдэлдэг эхэнэрнүүд, ажалшадые hайнаар хангажа байгыт, хүдэлжэ байhан газарайнгаа нэрэ хүндые дээрэ үргэжэ ябыт гэжэ таанадта бидэ ханданабди.

Партийна, советскэ болон бусад олониитын организацинуудай ажалшадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэнь али бүхы туhаламжа хүргэжэ байгыт гэжэ таанад, эхэнэр багшанарта, врачуудта, культура, эрдэм наукын, литература болон искусствын ажал ябуулагшадта интеллигенциин түлөөлэгшэдтэ бидэ ханданабди.

Хүн зоной дунда, илангаяа тэдэнэй ажаhуудаг газарнуудта, гэрэй эзэн эхэнэрнүүдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hайжаруулхыетнай бүхы олониитын эмхинүүдтэ, эхэнэрнүүдэй советүүдтэ бидэ ханданабди. Тиихэ зуураа ургажа ябаа залуу үетэниие эрдэмтэй, болбосоронги, эхэ элүүр бэе махабадтай, үнэн сэхэ хүнүүд болгохоор, коммунис ёhоор хүмүүжүүлхын хойноhоо бүхы оролдолгоёо, анхаралаа хандуулая.

Хүндэтэ эгэшэ дүүнэр, хани нүхэд!

Эхэ оромнай hалбаран, хүсэн түгэлдэрөөр мандажа байна. Коммунизм байгуулха, Эхэ ороноо улам саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа үгэе. Ажалдаа, hуралсалдаа, ажаhуудалдаа алишье талаараа, зан заншалаараа, абаряараашье үльгэр жэшээ бүгэдэндэ харуулая.

Советскэ Союзай Коммунис партида алдар соло!

Советскэ правительствада алдар соло!

Коммунизм мандаха болтогой!

Адуунай атаржаха газар эндэ

Ярууна адуу үсхэбэрилхэ айхабтар ехэ арга боломжотой

...эри hайнтай элдин үргэн ...йдаар элбэг, нуур сөөрэмүү... тайгааршье баян Яруунадал ...маг республика доторнай ...е олон бэшэ ёhотой даа. Эн...үүдаг зон хэр угhаа хойшо ...hүрэгые олоор үсхэбэрилдэг ...түүхэтэй. Юуб гэхэдэ, Яруу...магай эрхэ байдалда табан ...мал сооhоо адуун hүрэгые ...лхэдэ тон таатай юм.

...гээшэ үбhэ тэжээл багаар ...дэг, ехэнхидээ үбэл зунгүй ...идэ ябадаг мал ха юм. Газар ... эгээл баян аймагуудаймнай — Яруунада адуун hүрэгүү... байhаниинь гайхалтай бэ...ды гэжэ газарта hуудаг нэ...хүн аяар 1200 толгой адуу...hан гэлсэдэг. Гэбэшье, ур...баяшуул үгытэй барлагуу... хүсөөр олон мал баридаг ...юм бэзэ, теэд колхоз, совхо...най ажахын айхабтар ехээр hалбаржа байhан мүнөө үедэ ... аймагай ажахынуудта ...hүрэгэй ямар байдалтай, хэр ...харал хандуулагдадаг тухай ...үзэе.

... тус аймагай колхоз, совхо...ажахынуудта хамта дээрээ ... 30 гаран адуун харууhа... байна. Бэлшээреэр тон баян ...та дүрбэн мянга гаран тол...аншье үсөөн. Үнгэрhэн 10—...й саада тээ адуу, моридой ...нэйхиhээ hураггүй олон ... Жэшээнь, 1953 оной ян...хамтархадаа, XVII парткон..., Ленинэй нэрэмжэтэ ... 1200 толгой адуутай бай...э. Эдэниие нэгэдүүлэн бай...hан Исингын совхоз мү...доо 786 толгой адуутай. ... энэ баримта аймаг доторо ...эбэрилгэдэ онсо анхаралай ...гүй, жэлhээ жэлдэ тоо ... үсөөржэ байhые гэршэлэн...

...ын совхоз мүнөө үсхэбэ...дэг гол түрэлэй малайн...гаар адуун hүрэг олошо... хямда сэнтэй мориной мяха ...элбэгээр худалдаха тон ехэ ...ломжотой. Совхозой мэдэлэй ..., Бүтүү, Зазын адаг, Бай...тэ бэлшээри hайнтай га...шаг олзотойгоор хэрэглэг-... Ахалагша адуушан Дашиев ...ай харууhалдаг hүрэгтэ ...0 толгой адуун бии. Энэ ... гурбан хүн адуулдаг. Тэ...0 толгойнь гүүд гэжэ саар... тоотой, энэ жэлдэ 98 уна...хай. Нүхэр Дашиевай ...00 шахуу толгой адуу ха... зуураа, ажахын тоосоон..., үнгэрhэн зун 1100 цент... хуряажа абанхай.

... ажахын тоосоондо ороhон ...ада үшөө хэдэн хүниие ...эд, зоотехнигэй заабариин ...лмэриень эмхидхээ hаа, ...лагдаха байгаа. Илангаяа ...hэн нэгэшье гүүе hубай-... абаhан түлыень гарзада ..., шадалаар бага, туран-... даагадые амяарайнь ... эдеэлүүлдэг байгаа hаань, ...рэ дүн жэлhээ жэлдэ туй...эн. Гэбэшье, hүүлэй жэл...хозой хүтэлбэрилэгшэдэй ...уу үсхэбэрилхэ, ашаг шэ...шэлүүлхэ асуудалнуудта ...оролдолго табигданагүй, ямаршье хиналта шалгалта хэгдэнэгүй гэхэдэ алдуу болохогүй.

ТҮРХЭЛЭЙ ТАЛАДА

Гүүндын совхозой гурбадахи фермэhээ хойшоhон харгыгаар нилээд удаахан ябажа, үгсэлүүр дабаанай саада тээ гарахатай зэргэ, Түрхэлэй тала нэмжык угтана. Саhан бага, хагдан элбэг. Мүльhөөр хушагдаhан нуурнууд холоhоо сайбайна. Талын дундуур хотирон ошоhон Ярангдаа, Ээрэбхэй гэжэ нарихан горход тошо халяан, уурал мана хөөрүүлнэ.

Эндэ, Түрхэлэй уужам талада «Коммунизм», «Победа», «Дружба» колхозуудай, Нарhатын совхозой адуун hүрэгүүд үбэлжэжэ байнхай.

«Коммунизм» колхозой адуушад (ахалагшань Булад Очиров) Түрхэл нуурай эрьеhээ холо бэшэхэнэ байрланхай. Тэдэнэй харууhалдаг 173 толгой адуун хашаа хорёодо оруулагдангүй, түхэреэн сүүдхэ соо бэлшэнэ.

— Адуунайтнай хүсэ шадал ямар гээшэб. Энэ жэлдэ хэр олон унага абаа гээшэбта,— гэжэ эндэхи адуушадhаа асуугдаба.

— Хагдан яhала hайн, энэ жэлдэ 500 центнер үбhэ Түрхэлдөө бэлэдхээ hэмди. Иигээд хүйтэнэй шангадахалаар унага, даагадтаа тэрэ үбhэнhөө эдюулжэ захалхамнай,— гээд ахалагша адуушан Булад Очиров хөөрэжэ эхилбэ. Хажуудань hууhан адуушан Жана Цыденов нилээд хөөрүү, хүхюуншье үбгэжөөл, дуугай hуужа шадахагүйл хэбэртэй, hанаhан мэдэhэнээ табилсажал оробо:

— 173 толгой адуунаймнай 108-нь гүүд. Тэдээнhээ энэ жэлдэ абаhан унагад гэхэдэ, 49 толгой,— гээд Жана баабай хөөрэбэ.

— 100 толгой гүүдhээ—49 унаган. Энэмнай hайн гээшэ гү, али муу гү?

— Бирагүй гээшэ даа.

— Теэд бирагүйень мэдэжэ байгаад, амжалта туйлахые оролдохоёо яанабта?

— Юу хэлээ гээшэбта даа. Мүнөө адуун гээшэмнай орхигдоhон мал болоо хабартайгшэл,— гээд үбгэжөөл өөрынгөө hанажа ябадагые сэхэ руунь табижа оробо.— Энэ наhан соогоо адуу мориндой шадар ябаа хүн бэзэб. 1946 онhоо хойшо таhалгаряагүй адуу дахажа ябаhан Бадуу Базаржапов мантай суг хүдэлдэг. Бултадаа hанахадамнай, адуунда анхарал табигдахаяа болиhон ушар тон буруу шэнги агша. Машина, техникын элбэг болоhон дээрэhээ юм гү, али ондоо ямар шалтагаан бии юм гү, бү мэдэе. Бидэнэй харууhалдаг адуун hүрэгhөө колхоздо олзо доходой орохо юумэнь ээлтэй байдаг.

Бодото дээрээ адуу үсхэбэрилгые зүбөөр табяад байбал, колхоздо олзотойл байха hэн. Нэгэдэхеэр, колхозой ажахыда мори унаагүй байхын аргагүй. Элдэб жэжэ, гар үзүүрэй ажалда трактор, машина хэрэглэхэдэ гарзань баhа ехэ бшуу. Хоёрдохёор, мориной мяха гүрэндэ худалдадаг болоо ха юм. Одоол эндэ, адуун хадаа хямда, үнэгүй мяха колхоздо ехээр үгэжэ шадаха мал болоно. Үбшэн, тахал адуунай дунда үсөөн байдаг, мүн утын үбэл бэлшээд ондо ородот мал гээшэ. Тиимэhээ адуунай гаргашань тон бага, зундаа hайнаар бэлшээгээд, тарган байхадань гүрэндэ худалдахада олзо доход орохол ушартай юм,— гээд үбгэжөөл хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.

Маанадай hанахада, адуу үсхэбэрилгэдэ эзэн ёhоор хандаха, анхарал табихаар болоо. Нэн түрүүн колхозой правлени нэгэшье гүү hубайруулангүй, бултыень ороондо оруулхаhаа эхилээд, бүхы hүрэгөө таргалуулха хүрэтэр шухала хэмжээ хараалха ёhотой. Тиигээгүйдэнь юун бүтэхэб, бидэнэр даажа абаhан адуугаа бүтэн бүринөөр ондо оруулхые оролдохоhоо бэшэ, ондоо юу хэхэбибди даа...

АДУУНАЙ СОВХОЗ ХЭРЭГТЭЙ

«Коммунизм» колхозой адуушадай ажал хэрэг дээрэhээ ажаглалта хэхэдэ, Яруунын аймагай бүхы колхоз, совхозуудай адуун hүрэг барандаа иимэрхүү байдалтай. Колхозой правлени, совхозой дирекци, тэдэнэй мэргэжэлтэд адуу үсхэбэрилгэдэ мүртэй анхарал табинагүй. Мүн аймаг дотор хэды гүүд, хэды азарга бииб, энэ жэлдэ хэды түл абтааб, хэдынь амидыб гэhэн тодорхой мэдээн аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедтэ, партиин райкомдо олдохогүй. Гансахан энэшье баримта адуунай хуби заяанай ямараар шиидхэгдэжэ байhанай бодото гэршэ болож үгэнэ.

Алишье ажахые абаад үзэхэдэ, гүүдые ороондо оруулха хүдэлмэри тон муугаар табигданхай. hүүлэй арбаад жэлэй туршада азарганууд hэлгэгдээгүй, нэгэл азаргын түл олон жэлдэ үүлтэрээ үргэлжэлүүлhээр. Гүүдые ороондо оруулха асуудалаар олохон адуушад адлирхуу hанамжатай. Тэрэнь юуб гэхэдэ, гоё бэетэй гүйгөөшэ, хатарша үүлтэрэй азаргануудые асарhанай хэрэггүй, харин үбэлдөө бэлшээд гарадаг мяхалиг үүлтэрэй адуу үсхэхэдэ таарамжатай. Энэ hанамжые зүйтэй гэжэ тооломоор.

Адуу үсхэбэрилгөөр колхоз, совхозуудта ёhын тэдысэ түсэб гэжэ юумэ табигдаа болодог. Теэд тэрэ түсэб табигдахадаа ажахыдань байhан бүхы гүүд, азарганууд хараада абтанагүй. Жэшээнь, Нарhатын совхозой главна зоотехник нүхэр Бахлаевай хөөрэhэнэй ёhоор, 999 толгой адуун hүрэгтэ 224 гүүн бии. Тэдэ гүүдэй 120-ниинь адуунда табигдажа, энэ жэл оройдоо 84 унаган абтаа. Үшөө 100 гаран гүүдынь малай фермэ, гүүртэнүүдтэ унагдаад, ороондо оруулагдангүй ябадаг.

Эдэ мэтын ушар шалтагаанаар аймаг дотор адуунай тоо толгой жэл ерэхэ бүри үсөөржэ байна.

1960—1961 онуудта партиин Яруунын райком адуу үсхэбэрилгэдэ онсо анхарал хандуулан, Түрхэл, Заза, Нохоони, Исингын бэлшээри hайнтай тала дайдада адуу үсхэбэрилхэ тусхай совхоз байгуулха дурадхал оруулhан байгаа. Арга боломжонуудаа зүбөөр хэрэглээд байхада, 1 килограмм мориной мяханай өөрынь үнэ оройдоо 29 мүнгэтэ болохо гэжэ тоолоhоншье байха. Мүнөө тэрэ асуудал юундэшьеб мартагдашанхай. Тус асуудалые дахин hэргээжэ, Яруунада, оло мянган адуунай атарлан бэлшэхэ энэ уужам дайдада адуу үсхэбэрилхэ совхоз тогтоохо гээшэ эгээл зүб гэжэ hанагдана.

Б. Дашиев,
манай тусхай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Коммунизм» колхозой адуушан Ж. Цыденов. Фотонь авторай.

Нүхэр Н. С. Хрущев Иосип Броз Титотэй хөөрэлдэбэ

Декабриин 6-да Кремль соо КПСС-эй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Югославиин коммунистнуудай союзай Генеральна секретарь, Югославиин Федеративна Арадай Республикын президент Иосип Броз Титотэй хөөрэлдөө хэбэ.

Советско-югославска аха дүүтэй саашанхи хани харилсаан тухай үнэн зүрхэнhөө нүхэдэй ёhоор хөөрэлдэхэ үедөө мүнөөнэй уласхоорондын асуудал тушаа hанамжануудаа андалдаhан байна.

Совет ороной зүгhөө энэ хөөрэлдөөндэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян, СССР-эй гадаадын хэрэгэй министр А. А. Громыко хабаадалсаба.

Югославиин талаhаа союзна гүйсэдхэлэй суглаанай түрүүлэгшын орлогшо А. Ранкович, Сербиин арадай суглаанай түрүүлэгшэ И. Веселинов энэ хөөрэлдөөндэ хабаадалсаа. (ТАСС).

Үйлэдбэриин шэнжэ баримталдаг гол ёһые үндэһэ болгон, партиин хүтэлбэрилхы органуудые дороһоо дээрэнь хүрэтэр шэнэдхэн эмхидхэжэ, промышленна ба хүдөө ажахы үйлэдбэриие бүри тодорхой һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо шухала гэжэ мэдэрхэ

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй тогтоолһоо

☆ ☆ ☆

ЁҺОТОЙ ҺАЙН ТУҺАЛАМЖА АБТАДАГ БОЛОХО

Мүнөө манай колхозоор ябаа һаа, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдһээ ондоо юумэ колхозниигуудай хөөрэлдэхыень дуулахагүйт. Тэдэнэр «СССР-эй экономикые хүгжөөхэ, арадай ажахые партийна талаар хүтэлбэрилхэ тухай» Н. С. Хрущевой Пленум дээрэ хэһэн элидхэлтэй болон тэрээн тушаа абтаһан тогтоолтой ехэ һонирхолтойгоор танилсана.

Арадай ажахые партийна талаар хүтэлбэрилгые шэнэдхэн хубилгаха тушаа КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй революционно хэмжээ ябуулгануудые хараалһанда бидэнэр, хүдөөгэй ажалшад, партиин доодо шатын эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд тон лэ баяртай байнабди. Юуб гэхэдэ колхоз, совхозуудай парторганизацинууд ажахыгаа хүтэлбэрилхэ талаар саашадаа ёһотой һайн, бодото туһаламжа шэнээр бии болгогдоһон партийна комитедүүдһээ абаха болоно. Энээнии нютагай үйлэдбэриин управленинүүдэй дэргэдэ байгуулагдаһан КПСС-эй обкомой парторг болон инструкторска группануудай ажал хүдэлмэриин дүй дүршэл эли тодоор гэршэлнэ.

Мүнөө байгаа партийна комитедүүд, жэшээлхэдэ, КПСС-эй райкомууд һүүлэй үедэ үйлэдбэри хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ ёһото нүлөө үзүүлхэеэ болишоо. Тиихэдэ үйлэдбэриин шэнжэ баримталан байгуулагдаһан КПСС-эй обкомой зоноодохи парторг, инструкторнуудай хүдэлмэр тад ондоо. Тэдэнэр хүдөөгэй партийна организацинуудта ажахыгаа хүтэлбэрилхэдэнь ехэ туһа хүргэдэг, үйлэдбэри хүгжөөлгэдэ һайн нүлөө үзүүлнэ. Имагтал нютагай үйлэдбэриин управленинүүдэй, тэндэхи КПСС-эй обкомой парторгын болон инструкторнуудай үүсхэл оролдолгоор энэ жэл хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха талаар амжалтанууд туйлагдаа гэхэ хэрэгтэй.

Урда жэлнүүдтэ манай колхоз хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха талаар абаһан уялгануудаа мүртэй һайнаар дүүргэдэггүй һэн. Энэ жэл Хяагтын үйлэдбэриин управлениин, тэндэхи КПСС-эй обкомой инструкторска группын оролдолго, туһаламжаар, колхозоймнай правлени, партийна организаци мал ажалай, газар тарялангай продукци бүри ехээр абадаг боложо, гүрэндэ худалдаха талаар ажахыдаа байгаа арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхын тула нилээд хүдэлмэри ябуулһан юм. Гарилгын талмайн хубаарилга шэнээр харагдажа үзэгдөөд, ургаса ехэтэй шэниисэ, кукуруза болон бэшэншье ургамалнууд ехээр таригдаһан байгаа.

Тиин мүнөө жэл колхознай орооһо тарянай, кукурузын баян ургаса абажа, гүрэндөө таряа худалдаха түсэбөө 132 процент дүүргээ. Тэрэшэлэн гүрэндэ үндэгэ худалдаха жэлэй түсэб 150 процент дүүргэгдээ. Жэлэй эсэстэ гүрэндэ мяха, һү худалдаха түсэб баһал дүүргэгдэхэ байха.

Колхозниигуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ гурбадахи бригадын гэшүүд түрүүлжэ ябана. Тэдэнэр гүрэндөө 1800 центнер орооһо таряа худалдажа, уялгаяа нилээд үлүүлэн дүүргэһэн юм. Суута кукурузашан нүхэр Галданов 220 гектар талмайн гектар бүриһөө 900 центнер кукурузын набша ногоон буурсагтайгаар ургуулжа абанхай.

Энэ амжалта бригадын партийна организациин, тэндэхи коммунистнуудай ажалшадай дунда ябуулһан политическэ, эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэриин үрэ дүн гээшэ. Мүнөө бригадын парторганизациин агитаторнууд колхозниигуудта КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй материалнуудай гүн гүнзэгы удхые хүн бүхэндэ ойлгуулжа үгэхэ зорилгоор хөөрэлдөө, уншалгануудые үнгэргэжэ эхилэнхэй.

Ю. СМОЛЬНИКОВ,
Хяагтын Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

240 лекторнүүд хүдэлнэ

Сэлэнгэдэ хаана яанагүй: промышленна предприятинууд болон барилгын организацинуудташье, совхоз болон колхозуудташье, эрдэм соёлой эмхи зургаануудташье КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые сэдьхэлээ тон ехэ ханангяар хүлеэжэ абаад, үргэнөөр зүбшэн хэлсэжэ байна. Аймагай ажахынуудта 500 гаран агитаторнууд, 240 лекторнүүд ажалшадай дунда удха түгэс хөөрэлдөө, лекцинүүдые хэжэ эхилхэнээ гадна, партиингаа шэнэ хэмжээ ябуулгануудые зүбшэнэ.

Эхэ орондоо һү худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн уряатайгаар республикын һаалишадта, һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаһан Загастайн сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд «СССР-эй экономикые хүгжөөхэ, арадай ажахые партийна талаар хүтэлбэрилхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэл болон бусад шухала материалнуудтай анхаралтайгаар танилсана. Тус колхозой парткомой секретарь С. Д. Лубсандоржиев, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, парткомой гэшүүд, 36 агитаторнууд өөһэдынгөө участогуудта гаража, Пленумэй материалнуудаар һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые түрэл колхозойнгоо ажабайдалтай нягта холбоотойгоор үнгэргэнэ. Жэшээлхэдэ, дүй дүршэлтэй агитатор, зоотехник Николай Вяткин Арбузово тосхондо һуурижаһан үүлтэртэ малай фермэ дээрэ ерэжэ Пленумэй тогтоолые малшадта тайлбарилан ойлгуулаа. Һаалишад, фермын бүхы ажалшад энэ түүхэтэ тогтоолые бүрин һайшаагаад, ажал хэрэгтээ шэнэ амжалта туйлахабди гэжэ нэгэн дуугаар мэдүүлбэ.

Фермые эрхилэгшэ коммунист Иван Найданович Эрдынеев иигэжэ хэлээ:

— Бидэнэр, малшад, Пленумэй шиидхэбэринүүдые халуунаар һайшаан дэмжэнэбди. Ушар юуб гэхэдэ, арадай ажахые партийна талаар хүтэлбэрилгые шэнэдхэн хубилгаха гээшэ туйлай ехэ удха шанартай, мүнөөнэй эрхэ байдалай эрилтэ мүн. Саашадаа арадай ажахын бүхы һалбаринуудта шэнэ амжалта туйлаха хэрэгтэмнай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүд шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ.

Фермымнай малшад Пленумэй тогтоолтой танилсаха зуураа, ажалдаа шэнэ амжалта туйлана. Үнеэн бүриһөө 2700 гаран литр һүн һаагданхай. Һүнэй тоһолигынь 4,3—4,4 процент болоно. Манай колхоз жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 845 центнер һү гүрэндэ худалдаха гэһэн социалис уялга абаһан юм. Бидэнэр энэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые сохом оруулхабди.

Аймагай бусадшье ажахынууд, промышленна предприятинууд, эмхи зургаанууд партиингаа Центральна Комитедэй Пленумэй шиидхэбэринүүдые ажалай, политическэ тон ехэ дэбжэлтээр угтаа. Жэшээлхэдэ, Ноёхоной сомоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз 3500 центнер мяха гүрэндэ худалдажа, жэлэйнгээ түсэбые Совет Конституциин үдэр дүүргээ. Мал адуулагшад Б-Ж. Эрдынеев, В. Киниктуев, Г. Бадматарова, Д. Жигмытов гэгшэдэй шэн габьяата ажалые онсо тэмдэглэмээр. Тэдэнэр шахан таргалуулжа байһан залуу малайнгаа амидын шэгнүүрые 300 килограмм болгохо гэһэн социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэбэ.

Ноёхоной һаалишад байгша ондо 7600 центнер һү һааха түсэбөө бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна. Нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 1400 центнерээр ехэ һүн һаагдаа. Нютаг голдоо суурхаһан һаалишад Намжилма Цацаева, Цыретор Галданова, З. Ринчинова гэгшэд һү һаалгаар жэлэйнгээ түсэб дүүргэнхэй.

XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой механизаторнуудай дунда, фермэ, отарануудта хамтадаа 32 агитаторнууд КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй материалнуудые тайлбарилан ойлгуулжа байна.

Гадна Кировэй, Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Улаан Ороно» колхозуудай гэшүүд, Сэлэнгын совхозой ажалшад, Галуута Нуурай шахтернууд, Ардасанай леспромхозой модошод түрэл партиингаа Центральна Комитедэй Пленумэй шиидхэбэринүүдтэ харюу болгон ажалай шэнэ амжалтануудые туйлана.

Р. Балданов,
манай корреспондент.

Шиферые һайн шанартайгаар гаргаха ажал тусхай машинын операторнуудай даабаридаа анхаралтай, оролдосотойгоор хандаһанһаа дулдыдана. Энэнние Тимлюгэй цементно-шиферэй заводой залуу операторнууд Валя Воронова, Евгения Суханова гэгшэд һайн мэдэрдэг. Һаяхан арбан класс дүүргэһэн энэ хоёр залуу басагад һайн ажалаараа шиферэй цех соогоо мэдээжэ болонхой. Зураг дээрэ: Валя Воронова, Евгения Суханова гэгшэд ажалайнгаа һүүлээр хөөрэлдэжэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Ерэхэ жэлэй түсэбөөр

Һая боложо үнгэрһэн партиин ЦК-гай Пленумэй хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаһан Онохойн барилга-хабсаралгын управлениин хүдэлмэришэд жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэнэ. Эндэхи барилгашад гэр байра ашаглалгада тушааха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь һара урид дүүргэһэн байна. 130 дүрбэлжэн метр байрын талмай даабариһаа гадуур ашаглалгада үгтэнхэй.

Серапион Прокопьевич Решетниковэй хүтэлбэридэг комплексно бригада түрүүлнэ. «Бурстрой» трестын нүхэр Братчиковай бригадын жэшээгээр ажахын тоосоондо ороһон тус бригадынхид һара бүхэндэ даабаряа үлүүлэн дүүргэдэг. Нүхэр Решетниковэй даадаг бригадын гэшүүд жэлэйнгээ түсэбые бүри октябриин 20-до дүүргээд, долоон жэлэй табадахи жэлэй даабаряар ажаллажа эхилһэн байгаа.

—Саашадаа капитальна барилгые бүри түргэнөөр, һайнаар хэхын тулада тэрэниие эрхилхэ хэрэг һайжаруулха шухала гэжэ Пленум дээрэ тон зүб заагдаа,— гээд нүхэр Решетников хөөрэхэ зуураа, бригадынгаа ажал дээрэ тогтон, саашадахи зорилгоёо тодорхойлоо. Ерэхэ жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан ажалаа мүн лэ эрхим һайнаар, болзорһоонь урид дүүргэхэ байһанаа тэрэ мэдүүлбэ.

Мүн Вера Николаевна Мигун гэгшын хүтэлбэрилдэг шэрдэгшэдэй бригада оролдосотой ажалаараа суурхана. Коммунис ажалай бригадын хүндэтэ нэрэ солодо хүртэлсэхын түлөө тэмсэжэ байһан тус бригадынхид түсэбөө дүүргүүтэй байна. Коммунис ажалай ударник, автосамосвалай жолоошон Куприян Федотович Ерофеев, мүн Иван Ткачев, Полина Шурыгинагай хүтэлбэрилдэг барилгашадай бригаданууд ерэхэ жэлэй түсэбөөр ажаллана.

С. Вяткин.

☆ ☆ ☆

ҺАЙН СОРТЫН ҮРЭҺЭН—БАЯН УРГАСЫН ЭХИН

Жэлэй дүн гаргаха тухай КПСС-эй ЦК-гай Президиумдэ Н. С. Хрущевой бэшэһэн бэшэг дотор, мүн КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум дээрэ хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ дахин ехэ анхарал хандуулагдаһан байна. Жэл бүри тогтууритай баян ургаса абахын тула нютагай эрхэ байдалда таараһан һайн сортын үрэһөөр тарилга хэхэ шухала.

Манай Коммунис парти, Советскэ правительство колхоз, совхозуудые һайн шанартай, сортовой үрэһөөр хангаха асуудалда ехэ анхарал хандуулна. Бүри 1921 ондо Совет гүрэнэй тогтоһон түрүүшын жэлнүүдтэ В. И. Ленин үрэһэнэй ажахы һайжаруулха түрүүшын декредтэ гар табихадаа газар тарялангай ажахые хүгжөөхын тула сортовой үрэһэн шиидхэхы удха шанартай гэжэ тэмдэглээ һэн. Тиигэжэ манай орон дотор үрэһэнэй ажахы һайжаруулха түрүүшын алхам хэгдэжэ эхилһэн юм.

Байгша ондо манай республикын колхоз, совхозууд гүрэндэ таряа худалдаха социалис уялгаяа дүүргэжэ, ехэхэн амжалта туйлаһан байна. Энэ хадаа манай республикын ажахынууд гүрэндөө шэниисэ ехээр худалдаха аргатай байһыень харуулаа. Ерэхэ жэлдэ орооһо таряа, нэн түрүүн шэниисэ ехээр тарижа, гэрэнэй ургасые дээшэлүүлхэ зорилго табигдана. Энээнэй үндэр ургаса нэн түрүүн һайн шанартай, сортовой үрэһэ бэлдэһэнһээ дулдыдаха байһаниинь элитэ. Тиимэһээ ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд ерэхэ жэлэй тарилгада эрхим шанартай, нютагай эрхэ байдалда баян ургаса үгэхэ үрэһэ бэлдэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха болоно.

Тиигэбэшье манай республика дотор үрэһэ хүрэнгэ хааха, һайн шанартай, сортовой үрэһөөр бүхы тарилгаяа хангаха хэрэгтэ анхарал үшөөл бага табигдана. Энэнь юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, олохон ажахынууд мүнөө хүрэтэр үрэһөө хааж дүүргээгүй, хаагдаһан үрэһэнэй дүрбэн хубиин нэгэниинь жиир, сортовой бэшэ байха юм. Энэ хадаа республика дотор үрэһэнэй ажахынуудай хангалтагүйгөөр хүдэлжэ байһые гэршэлнэ. Илангаяа Захааминай, Сэлэнгын, Зэдын болон бусад зарим аймагуудай колхоз, совхозуудта сортовой үрэһэн тон бага хаагдаа. Орооһо тарянай баян ургасаар суурхадаг Түнхэнэй, Кабанскын, Баргажанай аймагуудай олохон ажахынууд энэ жэлдэ урдынхилаа оробол сортовой үрэһэ бага хаагаа. Энэмнай хадаа һайн сортын үрэһые тоохогүй ябадал болоно гээшэ бэзэ.

Нютагай эрхэ байдалда баян ургаса үгэдэг сортовой үрэһэгүйгөөр хэдышье оролдоо һаа, агротехникын эрилтые бүрин дүүргээшье һаа, эрхим ургаса абахань бэрхэтэй гэжэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэд мартаха ёһогүй.

Республикын колхоз, совхозуудые һайн сортын үрэһөөр хангаха уялгатай Гүрэнэй туршалгын станцида, тэрэнэй элитнэ ажахыда мүн лэ дутагдалнууд бии. Мүнөө дээрээ туршалгын энэ ажахы колхоз, совхозуудые элитнэ, 1-дэхи репродукциин үрэһөөр үшөөл хангажа шаданагүй гээшэ.

1963 ондо республикын ажахынууд хүдөө ажахын ургамалнуудай бүхы тарилгые сортовой үрэһөөр хангаха зорилготой. Тиимэһээ хабарай тарилгада бэлдэхэ үедөө ажахы бүхэн жиир үрэһөө сортовой үрэһөөр андалдаха, һайн сортын үрэһэ худалдажа абаха гэжэ оролдохо ёһотой.

Манай республикын эрхэ байдалда баян ургаса үгэдэг һайн шанартай шэни... олон сортнууд ...лэгдэнэ. «Лютес... 62» сортын үрэһэ... гасуурые тэсэмгэй... дабадаг, тииб... удхэнөөр ургахадаа ... тэхээ һанадаг. һү... жэлнүүдтэ «Онохойская-4»... тын баян ургаса үгэдэг... ниисэ бии болонхой. ... сортын үрэһэн нүгөө... орходоо хоёр-гурбан үдэр... эдеэшэжэ, гектарһаа 2—3 ... нер ехэ таряа үгэдэг. «С... гинская» сортын шэниисэ ... тесценс-62» сортһоо ... лээр түрүүн эдеэшэдэг. Мүн... садшье һайн сортын шэ... ажахынуудта бии болонхой.

Мүнөө үедэ колхоз, совх... үрэһөө түлэг сэбэрлэжэ ... хай. Тиихэдээ томо ороо... дые, мүн дунда зэргын ор... амярынь хадагалха шухала... рим ажахын хүтэлбэрил... зарим агрономуу... томо, дунда зэргын ... һотой үрэһые илг... сут хадагалжар... заншалтай. Энэ ... буруу гээшэ. ... советскэ агробиолог... ска эрдэмэй шэнж... нэй ёһоор. томо ... һотой үрэһэн хэзээд... баян ургаса үгэдэг ... гэршэлэгдэнхэй. ... ороо һотой үрэһэн ... гаяа ган гасуур жэлы... сэмгэйгээр дабажа гарадаг, ... үрэһэнһөө гектарай 2—4 ... нер ургаса ехэ үгэдэг.

Үрэһэнэй тарилгын ... нэн түрүүн ургаха ... рөө, шэгнүүрээрээ, мүн ... ургамалнуудай холисоороо ... гардаг. 1963 ондо ажахы... 1-дэхи, 2-дохи классай үр... лэ тарилга хэхэ гэжэ ор... болоно. Тиимэһээ үдэр сэг... гүй колхоз, совхоз бүхэн ... сэбэрлэдэг машинануудые ... нээр хэрэглэжэ, түргөөр ... тарилгын шанарта хүргэхэ ... тэй. Үрэһэ хадагалжа бай... дөө тэрэнэй шанарые ту... бораторидо оло дахин ... шухала. Эгээн һүүлшын ... та тарилгын урда тээ ... болоно.

Үрэһэнэй хэр зүбөөр ... лагдажа байһые мүн лэ са... гэлжэ шалгажа байха эрил... бигдана. Ерэхэ жэлэй тар... эрхим шанартай, һайн со... үрэһэ хүсэд хүрэхөөр сэг... бэлдэхэ гээшэ республикын ... ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй ... гэжэлтэдэй арюун уялга мү...

А. Капуст...
Буряадай АССР-эй габь... агро...

> ***Совхозууд, колхозууд буртаг үбһэнһөө арилгагдаһан газартай байбал, газарай хүрьһэндэхи уһа шиигэй дуһал бүхэнэй түлөө тэмсэбэл, сортовой үрэһөөр тарилга хэбэл, хэзээшье һайн ургаса абажа шадаха.***
>
> КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум дээрэ Н. С. Хрущевой хэлэһэн элидхэлһээ

Тарбагатайн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо залуу мал шахаха хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Илангаяа П. М. Кушнаревой даадаг гүүртынхид үбэлэй хүйтэн үедэшье малаа һайнаар таргалуулна. Энэ гүүртынхид 176 бодо мал шахажа байхадаа тус бүриинень сүүдхэдээ 1 килограмм 80 граммаар нэмээнэ. Зураг дээрэ: тус гүүртын малшад П. Т. Лобазеров (зүүн гарһаа), К. Г. Андреев гэгшэд малаа уһалха үедөө һониноо хөөрэлдэжэ байнад.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

Үндэр ургасын тү... оролдожо захал...

Энэ жэлдэ баян ургас... лажа, Мухар-Шэбэртэ ... болоһон «Коммунизм» ... зой гэшүүд ерэхэ жэл... рилгада эршэмтэйгээр ... жэ захалаа. Орооһо тар... үрэһэн сэбэрлэгдэжэ, ... раторидо шалгагдана. ... зой мастерской соо мех... торнууд трактор, маш... даа заһабарилна. Дүр... кварталда түсэбэй ... «ДТ-54» түхэлэй 10 тр... заһабарилха аад, тэдэ... ые бэлэн болгохоёо бай...

«Хүдөөдэ ажаһуудаг ... машина, техникэ мэдэх... тойш!» гэһэн уряае дэм... колхозой 50 гэшүүд ... заторай мэргэжэлдэ һур... на. Сулхарын фермэд... Теслевагай «ёлочкс... һааха дүршэлтэй хэдэн ... шад танилсажа, онһотой... рэлгын «нюусые» шуд...

Колхозой кукурузаша... дээрээ наг шэбхэ зөөнэ. ... эндэ 6 трактор, нэгэ бу... зерһоо бүридэһэн бр... «Хребет» гэжэ газарта ... зөөжэ байнхай. Тэдэн... лөөнэй харанхыһаа үд... боро хараан болотор аж... хадаа, үдэртөө 15 тонн... хэ зөөхэ даабаряа 1,5—... хин дүүргэнэ.

Энэ жэлдэ Л. Мурзин... ногойхид Увал гэжэ г... 250 га кукуруза тарижа... ургаса абаа юм. Ерэхэ ... тэдэнэр Хребет гэжэ г... тарилга хэхээр бэлдэнэ.

Иигэжэ кукуруза се... родто оронхой. Куку... удаа тээ шэниисэ тарих... бэр паар дээрэ тари... үлүү ургаса абтана гэж... колхоздо гурбан жэл... һэн туршалга харуулна.

Б. Жамба...
манай ...

ҮЛҮҮСЭ ЕХЭЭР ҺАЙРХАБАД!

«Намдуу байгты: эндэ шангуудаа хубаарилжа байна!» Иимэ соносхолые таанад хэзээдэшье харaһан байхагүйт. Иимэ соносхол Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствэдэ мүнөө дээрээ үгы байһаар. Энэнь шаналмаар.

«Полиин хатанай» үндэр ургаса абаһан ажахынуудые, кукуруза ургуулагшадай звенонуудые шагнаха тухай тогтоолой проектые зохёохын тулада министерствын главна агроном А. Филатов ехэ оролдосотойгоор хүдэлөө.

А. Филатов илалта туйлаһан тухай мэдээсэлнүүдые зуугаад дахин иража харахадаа, эгээн эрхимыень шэлэн оложо шадаагүй: тоо бүхэн — рекорд, обог бүхэн илажа гарагша гэжэ тоологдохоор байгаа бшуу.

Буряад ороной кукурузашад мүнөө жэлдэ кукурузын муу бэшэ ургаса хуряажа абаа. Ажахынууд 749 мянган тонно, тэрэ тоодо 440 мянган тонно кукурузын силос дараһан байна.

Зүгөөр зарим хүтэлбэрилэгшэдтэ энэнь бага шэнгеэр һанагдаа. Тэдэнэр «рекордно» тоо мэдээ хүргэжэ, һайрхаад абаха гэжэ шиидэһэн байгаа бшуу.

Эрхим кукурузашадые шагнаха тухай партиин Түнхэнэй райкомой бюро, райгүйсэдком хамтын тогтоол гаргаһан байна. Эрхимүүдэй тоодо «Саянский» совхозой П. Аюшеев, Б. Патахинов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг хоёр звено ороно. Тогтоолой авторнуудай баталамжын ёһоор П. Аюшеевэй звено 120 гектар дээрэһээ га бүриин 1.060 центнер, Б. Патахиновай звено—150 гектар талмай дээрэһээ га бүриин 613 центнер кукурузын эшэ набша хуряажа абаһан болоно.

Энэ хоёр звено үнэхөөрөө һайнаар ажаллаа. П. Аюшеев Б. Патахинов хоёр худал хуурмагаар суурхахые оролдохогүй байгаа ёһотой даа. Энээниие Кабанскын үйлэдбэриин управленидэ ойлгодог байгаа гээшэ ха. Управлениин начальник В. Титов Түнхэнэй түрүү кукурузашадай списогтэ оролсоһон П. Аюшеевэй обогой хойно ...агашаг тоо—гектарай 552 центнер гэһэн тоо табиһан байха юм...

Хоёр ондоо документые харахадаа, министерствын главна агроном А. Филатов тэдэнэй аляандаань этигэхэ гээшэб? гэжэ бодоходоо, бэрхэшээлдэ ороһон байгаа. Гурбадахи саарһыень харахадаа, тэрэ урмаа таһараа. Энэнь Буряадай статистическэ управленидэ «Саянский» совхозой дирекциин эльгээһэн мэдээн байгаа бшуу. Теэд ажахы 826 гектар талмай дээрэһээ ороймоол 10.322 тонно эшэ набша хуряажа, силос дарадаг газарта асарһан байха юм. Энэнь гектар бүриин 125 центнер болоно бшуу. П. Аюшеевэй, Б. Патахиновай звенонуудай участогууд дээрэһээ 21.915 тонно эшэ набша хуряагдаа гэжэ баһа нэгэ документ соо хэлэгдэһэн байха юм. Энэнь ажахыда ургуулжа абтаһанда орходоо хоёр үлүүтэй дахин ехэ болоно.

Нюдэ далдалһан баһа нэгэ жэшээ абаад үзэе. Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлени Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствэдэ иимэ тайлбари үгэһэн байгаа: Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой Ф. Шагжиевай звеногой 120 гектар участогай гектар бүриһөө 650 центнер эшэ набша хуряагдажа, 7.800 тонно силос дарагдаа. Теэд статистическэ управленидэ ажахын хүргэһэн хуулита тоосоон дотор бүхы колхоз дотор 2.748 тонно кукурузын эшэ набша хуряагдаа... гэжэ хэлэгдэһэн байха юм.

Эрхим һайн ургаса «хуряаха» талаар Түнхэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэй мүрысэхэдөө, Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин хүдэлмэрилэгшэд һанагдаагүй шадамар бэрхээр мэхэ гаргаа: Ф. Шагжиевай звено гектар бүриһөө 150 центнер эшэ набшаһа хуряажа абаа гэжэ мэдэхэдээ, тэдэнэр «единицын» орондо «зургаа» гэһэн тоо табиһан байна. Тиигэжэ гектар бүриһөө 650 центнер эшэ набша хуряажа абтаһан болоо бшуу.

Мэхэ гохо гаргагшад балшыса баригдаа гэхэдэ болоно. Ушарынь шагнал үтэхэ тушаа хүргэгдэһэн нэгэшье зууршалга хуулита тоосоонууд соохи мэдээнүүдтэй тааралдадаггүй байгаа. Нюдэ далдалһанай түлөө мүнөө тон шанга эрилтэ табигдадаг гэжэ ажахынуудай болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд мэдэдэг байна даа. Зүгөөр һайрхаха, һаймһарха гэһэн эрмэлзэлгэ тэдэниие амар һуулганагүй.

«Октябрьский» совхозой директор нүхэр Чимитцыренов һаяхан Улаан-Үдын радиогоор үгэ хэлээ. Ажахымнай кукурузашад гектар бүриһөө 451 центнер эшэ набша хуряажа абаа гэжэ үнэмшэн этигэдэг радио шагнагшадта тэрэ мэдээсэһэн байна. Теэд статистическэ управленидэ өөһэдэйнь хүргэһэн тоосоон соо 160 центнер гэһэн дундууршаг тоо табигдаһан байха юм.

Зүгөөр эндэ гоёохо, һайрхаха эрмэлзэлгэ гаргагдахаһаа гадна, гол зэмэнь гэхэдэ, кукурузашадай мүрысөөн муугаар эмхидхэгдэһэн байна. Буряадай АССР-эй партийна, советскэ органууд звенонуудай хүдэлмэри бүридхэхын тулада юушье хээгүй.

Мүнөө дээрээ шагналнууд барюулагдаагүй байна. Ажахынуудта түрүүшүүлые дахяад бэдэржэ оройо. Иимэ түрүүшүүл Буряад орондо лаб бии байха даа.

Кукуруза ургуулан абаха талаар «болоһон ушарые» зөөлэрүүлхын тулада, зарим нэгэшүүл: «Худалшанда яла түлүүлдэггүй» гэһэн шууяа гаргадаг байна. Эндүүрнэлтэ, яла түлүүлдэг!

А. Горбатов,
манай корр.
Буряадай АССР.
«Советская Россия» гэжэ газетын декабриин 5-най номерһоо абтаба.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.

1962 оной декабриин 8.

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ ХОЁРДОХИ СЪЕЗД

ЭХЭНЭРНҮҮД—КОММУНИЗМ БАЙГУУЛАГША ЭДЭБХИТЭЙ ХҮСЭН

а оной декабриин 3—4-эй тэ Улаан-Үдэ хотодомнай кын эхэнэрнүүдэй II съезд үнгэрбэ. Тус съездэ респуб- ай түрүү ажалша бэрхэ, оло- хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр сажа байһан 500 гаран эхэ- гадууд хабаадаба. Тэрэшэлэн Эрхүүгэй областьнуудай, мүн АССР-эй делегацинууд байл-

габьяата эхэнэрнүүдэй бэе- байһан хэрэг үйлэ тухай Бу- АССР-эй Верховно Соведэй мэй Түрүүлэгшэ нүхэр **А. У.** «КПСС-эй XXII съездын ха- түүхэтэ зорилгонуудые бэе- эхэнэрнүүдэй үүргые дээ- тухай» гэһэн элидхэл дото- һонороор мэдээсэбэ.

эй Программа баталан аба- киин XXII съезд болоһоор лүү саг үнгэрбэ. Энэ хуга- совет арадай туйлаһан гай- амжалтанууд тухай элид- тоно. Тиихэ зуураа арадай партийна талаар хүтэлбэрил- дхэн хубилгаха тухай КПСС- ноябриин Пленумэй шиид- дэй революционно гүн удха байһан тушаа тусхай тэм- Энээнэйл аша туһаар ком- үндэһэ һуури байгуулха зорилгонууд амжалтатай- үүлэгдэхэ байһаниинь элитэ. жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түү- гэхэ хэрэгтэ Буряадай ажал- раар хабаадалсажа байһан дхэлшэ хөөрэжэ үгөө. Рес- най промышленность дээрэ эд жэлэйнгээ түсэб бол- урид дүүргэхэ хүсэлэнтэй байна, тиихэ дүүрэн арга ой. Хүдөөгэймнай ажалшад ха һайнаар ургуулжа, гү- алдаха, тушааха уялгануу- гэжэ шадаа. Эгээ мүнөө гү- мяха худалдаха түсэбөө эр- дүүргэхын хойноһоо шанга- жэ байна.

нэ ажал ябуулгые бэелүүл- эхэнэрнүүдэй хубита ай- э. Эхэнэрнүүдэй хабаадаха- ри гэжэ манай республикын ахыда, соёл культурада Тиихэдэ элүүрые хамгаал- гэгээрэлэй, худалдаа най- лон бусад зарим эмхи зур- диилэнхидээ эхэнэрнүүд ха юм. Үйлэдбэриин, эрдэм соёл культурын али бүхы дээрэ хүдэлдэг эхэнэр- ндаһаа шадамар бэрхэ хү- шэд, өөрынгөө ажал хү- рхим мэргэжэлтэйгээр гүй- мастернууд урган гарана. нарин сэмбын фабрикын- дэ олонхинь эхэнэрнүүд республика соогоо нэн коммунис ажалай коллектив дэтэ нэрэ солодо хүртэһэн фабрикын директор нүхэр аппаратно-ээрэлгын цехые хэр Завгородняя болон бу- хэнэр бэрхэ хүтэлбэрилэг- аа харуулаа.

аймагай Онохойн модоной олон эхэнэр хүдэлдэг э хайрсагай модо хюрөө- эрхин ехээр суурхадаг. эдынгөө габьяагаар ком- лай коллектив гэһэн нэрэ э ябадаг байна.

Ямаршье ажахы хадаа өөһэдынгөө зэргэдэ хүдэлдэг эрхим эхэнэрнүүдэйнгээ алдарта нэрые дурдан омогорходог байха. Тэдэнэй дунда Социалис Ажалай Геройнууд, Совет ороной Верховно Соведэй депутадууд болоһон, орден хайрада хүртэгшэд нилээд олон.

Хүдөө ажал дээрэ, илангаяа мал ажал дээрэ, олон ажалша эхэнэрнүүд хүдэлдэг. Эдэ хадаа айхабтар ехэ хүсэн болоно бшуу. Бэшүүрэй аймаг свёкло бэрхээр ургуулдаг мастернуудаар суурхадаг, Загарайн аймагай Үнэгэтэйн суута хартаабхашан А. Ф. Мильгуновагай алдар нэрэ бүгэдэндэ мэдээжэ болонхой. Гансахан һаалишанаар 27 жэлдэ ажаллаһан Хориин аймагай Үдын совхозой бүхэриг ажалша эхэнэр нүхэр Б.-Х. Очирова мэтын алдаршаһан хүнүүдтэ халуун баясхалан хүргэхэ зэргэтэйбди.

Ёһотойл замай залууршад боложо ябадаг эхэнэрнүүдэй нэрые элидхэлшэ тооложо ороно. Тэдэнэй дунда тугалшад Литвинцева, Симухина, Бронникова, гахайшан Сытина, шубуушан Третьякова болон бусад оролсоно. Арадай элүүрые сахин хамгаалха, гэгээрэлэй, эрдэм шэнжэлгын, соёл культурын эмхи зургаанууд дээгүүр хүдэлдэг мэдээжэ эхэнэрнүүдэй нэрые элидхэлшэ дурдаба.

— Эхэнэрнүүдэй ажалай болон олониитын эдэбхи үүсхэлые дээшэлүүлхэ талаар эхэнэрнүүдэй соведүүд ехэ үүргэ дүүргэнэ. Эдэнэр республикын эхэнэрнүүдэй 1-дэхи съездһээ хойшонхи үе соо өөһэдынгөө эдэбхи үүсхэлээр нилээд ехэ ашатай туһатай хүдэлмэри хээ. Тиигэбэшье эхэнэрнүүдэй соведүүдэй хүдэлмэри үшөөл һайжаруулха тон шухала. Тэдэниие партийна организацинууд һайнаар хүтэлбэрилхэ уялгатай,—гэжэ нүхэр Хахалов хэлэнэ.

Долоон жэлэй табадахи жэлдэ республикымнай ажалшад үшөө ехэ, орёо зорилгонуудые шиидхэхэ байна. Барилгын хэрэг эрхилхэ ябадал эрид һайжаруулха, гээгдэжэ ябаһан предприятинуудые таһалдалһаань татан гаргаха, промышленна продукци гаргаха хэмжээе, улам ехэдхэхэ, ажалай бүтээсые бүри дээшэлүүлхэ зорилгонууд табигдана. Тиимэ тула промышленна предприятинуудтахи эхэнэрнүүдэй соведүүд эдэ зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ хам оролсохо, эхэнэрнүүдэй оюун ухаанай эдэбхи үүсхэлые бадаруулхын түлөө, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхын түлөө һаналаа хододоо табижа ябаха, хүн зоной һайнаар, ашагтайгаар ажаллахын тулада бүхы хэрэгсэл дүүрэн хангагдаһан байхын түлөө оролдохо ёһотой болоно.

Ерэхэ жэлдэ хүдөө ажалай продуктнуудай абалгые бүри дээшэлүүлхэ зорилго хүдөөгэй ажалшадай үмэнэ табигдана. Тэрээнэй түлөө тарилгын талмайе үргэдхэхэ, газараа һайнаар ашаглаха, саахарай свёкло, овощ, хартаабха ехээр тарижа, үндэр баян ургаса хуряажа абаха хэрэгтэй. Ушар иимэһээ хүдөөгэй эхэнэрнүүдэй соведүүд хартаабха, овощ, свёкло таридаг, ургуулдаг звенонуудые һайн хүнүүдээр бүридүүлхэ хэрэгтэнь ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ болон партийна организацинуудта алибаа туһаламжа хүргэхэ ушартай.

Тиихэдэ эхэнэрнүүдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, гэр байрынгаа, хубиингаа ажалда дашуураад һуудаг эхэнэрнүүдые ниитын ашатай туһатай ажал хүдэлмэридэ хабаадуулхын тула хүсэлэл оролдолгоёо гаргаха зэргэтэй.

Мүнөө хүдөөдэмнай бүгэдэ ниитын механизаторнуудай һуралсал эмхидхэгдээд байна. Энээнтэй дашарамдуулан, хүдөө нютагуудтахи эхэнэрнүүдые олоор техникэ шудалуулха, механизатор мэргэжэлтэй болгохын хойноһоо тэмсэхэ гээшэ тон шухалада тоологдоно.

Колхоз, совхозуудаймнай малшад мал ажалай продуктнуудые ехээр абадаг болохын түлөө, мал шахан таргалуулха хэрэг зүбөөр эмхидхэхын түлөө, шэнэ түл олоор абажа, бүгэдынь түлжүүлхын түлөө тэмсэжэ байна. Эхэнэрнүүдэй соведүүд энэ хэрэгтэ хам оролсохо, фермэ, гүүртэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ али бүхы туһаламжа хүргэхэ уялгатай. Тиигэжэ хараалһан түсэб, уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэнь ашатай нүлөө үзүүлхэ шухала. Тиихэдэ малшадай ажаһуудалынь, гэр байрынь һайжаруулха, ариг сэбэрые наринаар сахиха, тэдэндэ зохистой соёл болбосоролой, гэр һуудалай байдалые бии болгохо талаар эхэнэрнүүдэй соведүүд ехэ юумэ бүтээжэ шадаха байна.

— Хүдөөгэйнгөө эхэнэрнүүдые ажаһуудалайнь талаар һайнаар хангаха шухала, — гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. — Юундэб гэхэдэ, хүдөө нютагуудаарнай пекарни, столово, үхибүүдэй саад болон яслинууд, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха предприятинууд дуталдаһаар.

Саашань элидхэлшэ үгэеэ үргэлжэлүүлхэ зуураа, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тушаа нилээд тогтобо. Эхэнэрнүүдэй дунда шажанда шүтэдэг, бишэрэл һүзэгтэй хүнүүд үшөөл олон бии байдаг. Тиигэжэ элдэбын хуушанай ёһо заншал баримталдаг. Жэшээнь, шэмээшэгүүдэй дунда иимэ таагүй ябадал ушардаг. Хэрбээ басаган хадамда гарабал, эрхэ бэшэ фермээ гү, али ниитын ашатай туһатай хүдэлмэреэ хаяжархидаг, гэрэй эзэн эхэнэр болоод һуушадаг заншалтай юм. Буряад нютагуудаар олон хүнүүдэй хабаадалгатай түрэ хурим ажал хүдэлмэридэ ехэ хохидол үзүүлдэг. Тэрэшэлэн буряад эхэнэрнүүд элдэб эрын хурал, мүргэлдэ хабаададаг гээшэ. Иимэһээ эхэнэрнүүдэй соведүүд энэ ушарнууд тушаа онсо анхарха болоно.

Гадна болбосон ажаһуудалай, эб эетэй гэр бүлын түлөө тэмсэл, үхибүүдые зүбөөр хүмүүжүүлхэ асуудалнууд мүн лэ эхэнэрнүүдэй соведэй хабаадаха шухала хэрэг болоно. Энээн тушаа мартажа болохогүй.

— Манай Буряадай ажалшад республикынгаа тогтоһоор 40 жэлэй ойе ажал дээрээ шэнэ шэнэ туйлалтануудтайгаар угтаха гэжэ бэлдэжэ байна. Тиимэ тула манай эхэнэрнүүд бүгэдын урда табигдаад байһан зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ хэзээ хэзээнэйхиһээ эдэбхи үүсхэлтэйгээр оролсожо, республикынгаа түүхэтэ һайндэрые һайнаар тэмдэглэхын түлөө өөһэдынгөө аша ехэтэ хубитые оруулалсаха байһандань найданабди,— гээд элидхэлшэ үгэеэ түгэсхэнэ.

**
*

й соведэй хүдэлмэри ту- ликын эхэнэрэй соведэй э нүхэр **Боянова** элидхэл

й соведүүдые байгуулһан- эхэнэрнүүд бүришье эр хүдэлдэг болонхой Боянова хэлэнэ. Респуб- эхэнэрнүүдэй 723 совет йна, тэрэ тоодо промыш- приятинуудта—280, сов- 146, колхозуудта—139 нэ.

й соведүүд партийна, со- хын эмхинүүдтэ эдэбхи- лдаг, ажахы болон соёл байгуулгын түсэб дүүр- хүнүүдые хүмүүжүүлхэ эдэбхитэйгээр хабаадана, уд болон хүүгэдэй эмхи хүдэлнэ, худалдаа медицинын, ниитын, предприятинуудай хү- йжаруулха талаар ехэ нэ. Городууд болон тос- гооруулха, болбосон тү- охо хүдэлмэри эдэнэр Эхэнэрнүүд элүүр энхэ түлөө, гэр бүлые бэхи- ла элдэб ааша гаргаха мсэжэ байдаг.

хүдэлдэг эхэнэрэй сове- Жэшээнь, Яруунын Нар- озой 2-дохи отделениин вет эхэнэрнүүдые ажал- лха, коммунис ажалай түлөө мүрысөө эмхид- ехэ хүдэлмэри ябуулһан эй урда тээ ажал хү- баададаггүй 15 эхэнэр лда гараһан байгаа. гүрэндэ таряа ху- бөө дүүргээд, үрэһэ хү- абаа. Энээндэ эхэнэрэй а нэмэри бии юм.

н 12 эхэнэрһээ бүридэ- бригада эмхидхэгдэһэн энэ бригадынхид ерэ- лгада бэлэдхэжэ байн-хай. 300 гаран тонно наг шэбхэ поли дээрэ гаргагдаа.

Эхэнэрэй соведэй үүсхэлээр уран һайханай, уран гоёор оёлгын, гэрэй ажалда һураха кружогууд эмхидхэгдэнхэй. Клубай хүдэлмэри эхэнэрэй соведэй анхаралда байдаг. Гадна эдэнэр үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри ябуулалсадаг гуримтай. Энэ асуудалаар гэр бүлынхидтэ зорюулһан лекцинүүдые уншуулдаг.

Мүн нарин сэмбын фабрикын эхэнэрэй соведэй хүдэлмэри бусадай жэшээ абамаар. Тус фабрикын коллектив ажал хүдэлмэридөө ходо амжалта туйлажа байдаг. Эндэ шэнэ шэнэ үүсхэл гараһан байна.

Хориин аймагай эхэнэрэй совет олониитын дунда хүндэтэй болонхой. Энэ соведэй дэргэдэ худалдаа наймаанай, үйлэдбэриин, соёл культурын, хүүгэдые хүмүүжүүлхэ комиссинууд хүдэлдэг. Ажалшадай культурна ба ажаһуудалай эрилтэ хангаха хэрэг һайжаруулха асуудал эдэ комиссинууд шиидхэлсэдэг байна.

Үүсхэл эдэбхитэйгээр хүдэлдэг эхэнэрэй соведүүдһээ гадна, партийна, советскэ организацинуудай туһалагша боложо шадаагүй соведүүд баһал бии гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Эдээнэй олониинь муугаар хүдэлдэг, эхэнэр эдэбхитэдые ажалдаа хабаадуулдаггүй, эхэнэрэй дунда хүдэлмэри ябуулдаггүй байна. Захааминай, Загарайн, Сэлэнгын болон бусад аймагуудай эхэнэрэй соведүүд эдээнэй тоодо ороно. Эдэнэр хүдэлмэреэ ёһотоор эмхидхэжэ шадаагүй.

Эхэнэрэй зарим соведүүд ниитын эмхинүүдтэй холбоо барисаагүйгөөр хүдэлнэ. Тиимэһээ ажалшадай эрилтэ хангаха, үхибүүдые хүмүүжүүлхэ мэтын шухала асуудал шиидхэлсэнэгүй.

Колхозууд болон совхозуудта илангаяа һаалишад, гахайшадай ажал хүнгэдхэхэ талаар мүртэй юумэ хэдэггүй эхэнэрэй соведүүд бии. Олон ажахынуудта механическаар үнеэ һааха арга хэрэглэгдэнэгүй, фермэдэхи хүдэлмэри оньһожоруулагданагүй.

Хүүгэдэй саад ба яслинуудай үсөөн дээрэһээ олон газарта эхэнэрнүүд ниитын ажалда хабаадаха аргагүй байна. Эхэнэрэй соведүүд эхэнүүдтэ ехэ анхарал хандуулха ёһотой, партиин даабари бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадуулха шухала.

Коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри шангадхаха тухай элидхэлшэ тогтохо зуураа, үнгэрһэн сагай үлэгдэл болохо шажанда шүтэхэ ябадал зарим эхэнэрнүүдэй зүгһөө гарадаг гэжэ тэмдэглэбэ. Шажан мүргэлэй нүлөөнһөө эдээниие сүлөөлхын түлөө хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй. Энээндэ эхэнэр эдэбхитэд ехэ үүргэтэй.

Хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ эхэнэрнүүдые дэбжүүлэн табиха тушаа элидхэлшэ тогтобо. Бодото ажалдаа хүдэлжэ, дүршэл ехэтэй болоһон эхэнэрнүүд олон. Теэд эдээниие предприятинуудта, колхозууд, совхозуудта хүтэлбэрилхы ажалда үсөөнөөр дэбжүүлнэ.

Буряад ороной эхэнэрнүүд хүсэ шадабаряа зорюулан коммунизм байгуулгада өөһэдынгөө ёһото хубита нэмэриие оруулха уялгатай.

**
*

Элидхэлнүүдэй һүүлээр үгэ хэлэлгэн захалба.

— Манай коллективэй эхэнэрнүүдэй совет 19 хүнһөө бүридэнэ, соведэй дэргэдэ гурбан комисси хүдэлдэг. Манай соведэй хабаадалсаагүй хэрэг гэжэ байдаггүй. Ажал хүдэлмэриин ябасаһаа эхилээд, соёл культурын, гэр бүлын ажаһуудалай асуудалнууд хүрэтэрөө манай хиналта доро байдаг. Эхэнэрнүүдэй соведэй хүсөөр тусхай тематическа вечернүүд, выставкэнүүд, залуушуулда хабаатай хөөрэлдөөнүүд ходо үнгэргэгдэжэ байдаг,— гэжэ Улаан Үдын мяха-консервын комбинадай эхэнэрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ нүхэр **Пирогова** хэлэбэ.

Гадна айлнуудай гэр һуудалай хэрэгтэ хабаадаха сагшье болодог. Элдэб эсын гэр бүлын хёморолтой, хэрүүл шууяатай хэрэгүүдые имагтал олониитын хабаадалгатайгаар ниитын газарнуудта шиидхэдэг заншалтайбди гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

— Үбһэ, таряа хуряалгын үедэ Кабанскын аймагай Степной Дворец тосхондо хүдэлөө һэм. Тэрэ тосхондо дүтэшэг Ранжурово гэжэ һуурин бии. Теэд эндэ клубшье хүдэлдэггүй, соёл болбосоролой хүдэлмэри зоной дунда тон хангалтагүйгөөр ябуулагдадаг байгаа һэн. Теэд иимэ байдал хаража байгаад, тэндэхи эхэнэрнүүдэй аниргүй һуудаг байһаниинь тон гайхалтай байгаа. Гадна эндэхи үхибүүд Степной Дворецтэхи һургуулида ябагаар ябажа һурадаг юм. Үхибүүдые хоёр тээшэнь шэрэжэ байха тушаа хэншье анхардаггүй. Тэрэ тосхондо интернат һургуули бариха тухай асуудал эрхэ бэшэ табиха ушартай байгаа,— гэжэ нүхэр Пирогова мэдүүлбэ.

Саашань үгэеэ үргэлжэлүүлхэ зуураа, эхэнэрнүүдэй соведүүдэй хоорондо ямаршье харилсаан, холбоон байгуулагданагүй, дүй дүршэлөө халан абалсаха хэрэг эмхидхэгдэнэгүй, семинаршье үнгэргэгдэнэгүй гэжэ тэрэ шүүмжэлбэ.

Зэдын аймагһаа ерэһэн делегат, Буряадай АССР-эй габьяата багшын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн багша нүхэр **Клочихина** үхибүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эхэнэрнүүдэй соведүүдэй ажал ябуулга али зэргын нүлөө үзүүлхэ байһан тушаа онсо тогтобо. Нүхэр Клочихинагай хүтэлбэрилдэг эхэнэрнүүдэй совет һургуули түрэлхид хоёрой хоорондохи барисаае бэхижүүлхын түлөө нилээд ехэ оролдолго гаргадаг байна. Түрэлхидэй суглаа, тусхай вечернүүдые байд гээд лэ үнгэргэдэг. Тиихэдээ эрхэ бэшэ һурагшадай хүсөөр түрэлхидтэ һонирхолтой концерт харуулдаг, хүмүүжүүлгэдэ хабаатай хөөрэлдөө үнгэргэдэг заншалтай болонхой. Энэнь түрэлхидэй эдэбхи дээшэлүүлхэ талаар ехэ туһа, нүлөө үзүүлнэ.

— Тосхонойнгоо ажалшадай дунда хүмүүжүүлхы удхатай болбосоролой хүдэлмэри яһала эмхидхэдэгбди. Элидхэл, хөөрэлдөөн, элдэб темэ дээрэ вечернүүдые эмхидхэхэдэ ехэ аша туһатай байдаг. Тиихэдэ залуушуулые уран һайханай коллективтэ олоор хабаадуулжа шадаһанай ашаар аймагай харалганда нэгэдэхи һуури эзэлээ һэмди. Тиихэтээ хамта архидаха, хаарталдаха болон бусад аараг ябадал гаргаха ушарнуудтай тэмсэлдэ эхэнэрнүүдэй совет сэхэ хабаадалсадаг,— гэжэ тэрэ үгэеэ түгэсхэнэ.

Загарайн аймагай эхэнэрнүүдэй ажал хэрэг тушаа, коммунизм байгуулгын бүгэдэ арадай тэмсэлдэ ямар зэргын хубитые оруулжа байһан тушаань делегат нүхэр **Иванова** съездэ элидхэбэ. Загарайн аймаг дотор эгээ мүнөө эхэнэрнүүдэй 34 совет хүдэлжэ байдаг. Эдэнэр хүн зониие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бүхы ажал ябуулгаяа хабаадуулна. Коммунис ажалай коллектив, ударник болохо тэмсэл дэлгэрүүлгэдэ, соёл болбосоролой хүдэлмэри һайжаруулха, ариг сэбэрые сахиха хэрэгтэ эхэнэрнүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсана, эмхидхэлсэнэ гэжэ нүхэр Иванова хөөрэнэ.

— Эхэнэрнүүдэй гэрэй ажаһуудалдахи хүдэлмэриие хүнгэдхэхэ тушаа асуудал муугаар шиидхэгдэнэ. Абаад үзэгты, гэрэй байдалда шухаг хэрэгтэй боложо байһан хубсаһа угааха машина, электроутюг, пылесос болон бусад хэрэгсэл тон хомор байһаар. Энээн тушаа онсо анхарха саг тулажа ерээ,— гэжэ тэрэ эрилтэ хэбэ.

—Улаан-Үдын Железнодорожно районой эхэнэрнүүдэй совет промышленна предприяти, барилгын, транспортын эмхи зургаанууд болон бусад албан газарнууд дээгүүр байгуулагдаһан эхэнэрнүүдэй соведүүдтэ ямаршье бодото туһаламжа үзүүлнэгүй, тодорхой хүтэлбэри хэнэгүй. Тэрэ соведэй бии, үгыншье мэдэгдэнэгүй. Теэд район дотор һайнаар хүдэлдэг соведүүд бии ха юм. Тэдэнэй дүй дүршэл согсоложо, бусадта жэшээ болгохо, дүй дүршэлынь бусадай хүдэлмэридэ нэбтэрүүлхэ, тэрэнэй түлөө зүблөө, семинарнуудые үнгэргөө һаань, али зэргэ туһа нэмэри болохо байгааб. Энээн тухай манай районой совет һайса бодожо үзэхэ уялгатай,— гэжэ тус районой делегат нүхэр **Утина** шүүмжэлхы дурадхал оруулба.

Республикын эхэнэрнүүдэй II съездын заседаниин зал соо. А. МАНТАЕВАЙ фото.

Хойто Байгалай аймагһаа ерэһэн делегат нүхэр **Урончина** энэ аймагта ажаһуудаг эвенкэнүүдэй байдал тухай, тэндэхи ажахын, соёл культурын хүгжэлтэ тухай тогтобо. Энэ хүгжэлтэдэ эвенк эхэнэрнүүдэй оруулһан хубита ехэ гэжэ тэрэ хэлэбэ. Эвенк эхэнэрнүүд хүгшэн залуугүй олониитын ажал ябуулгада, хамтын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

Мухар-Шэбэрэй аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй секретарь нүхэр **Щепина** трибунада гараба. Манай аймагай ажалшад мүнөө жэлдэ зарим тэды амжалта туйлаа. Энээндэ эхэнэр ажалшадай аша габьяа ехэ. Жэшээнь, «Эрдэм» совхозой комбайнер Бадмасу Цыренова 625 гектарай таряа хуряажа, 3320 центнер таряа сохиһон байна. Мүн 150 гектарта кукуруза тариһан байгаа. Энээнэй гектар бүхэнһөө 250 центнер ногоон набша намаа абтаа. Механизатор Цыренова 20 гаран жэлэй турша соо трактор жолоодожо ябана. Үгышье һаа, Социалис Ажалай Герой Балдама Доржиевагай хонишодой бригада энэ жэлдэ һайн хүдэлжэ гараа. Зуун эхэ хонин бүриһөө 91 хурьга абажа томо болгоо, дунда зэргээр хонин бүриһөө 3 килограмм 100 грамм ноһо хайшалаа. Гадна, бригадынгаа хонидто хүрэхэ хэмжээтэй үбһэ тэжээл өөһэдынгөө хүсөөр бэлэдхээ.

Манай аймагта ажал хэрэгээрээ суурхаһан эхэнэрнүүд олон. Суулгын совхозой һаалишан Бабасан Намжилова, «Заганский» колхозой фермые даагша Матвеева гээд саашань тоолохо болоо һаа, олон. Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ хамта дээрээ 4 мянган эхэнэр хүдэлнэ. Эдэнэй 700-ниинь мал ажалда хүдэлжэ байнхай.

Эхэнэр ажалшадай үльгэр жэшээтэ хүдэлмэри тэмдэглэхэ зуураа, нүхэр Щепина эхэнэрэй соведүүдэй хүдэлмэри тухай тогтобо. Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эдэнэр ехэ хубитаяа оруулна. Шаралдайн, Хонхолын, Шэнэ Заганай болон бусад нютагуудтахи эхэнэрэй соведүүд энэ талаар илангаяа горитой ажал хэнэ.

Энээнтэй хамта эхэнэрэй соведүүдэй хүдэлмэридэ дутагдалнууд бии байһаар. Илангаяа хүдөө ажахын ажал хүдэлмэридэ эхэнэрнүүдые олоор хабаадуулха хэрэг үшөөл һулаар ябуулагдана. Энээнтэй хамта үхибүүдэй эмхи зургаанууд үсөөн гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энэ шалтагаанһаа боложо, олон эхэнэрнүүд гэртээ байха баатай болоно. Жэшээнь аймагай центртэхи хүүгэдэй эмхи зургаануудые үргэдхэхөөр болоһоор үнинэй. Гэтэр хүүгэдэй ясли ба саадуудай барилга жэлһээ жэлдэ хойшолуулагдана. Энээн тушаа эхэнэрэй съезд дээрэ хэлэхыемни Мухар-Шэбэрэй эхэнэрнүүд даалгаһан байгаа. Тиимэһээ энэ съезд Мухар-Шэбэрэй аймагта хүүгэдэй эмхи зургаануудые үргэдхэхэ хэрэгтэ һаналаа табиг лэ гэхэ байнаб.

Республикын суута хонишон нүхэр **Батуевада** үгэ үгтэбэ. Буряадай юрын эхэнэр — би партиин түүхэтэ хуралдаанай — XXII съездын делегат байгааб. Энэ ушар хадаа Совет Конституциин ашаар манай орондо бүхы үндэһэ яһатанай бүрин эрхэтэй болоһые гэршэлэн харуулна. Съездһээ хойшонхи үе соо совет эхэнэрнүүд, тэрэ тоодо манай Буряад ороной эхэнэрнүүдшье энэ түүхэтэ хуралдаанай шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэжэ байна.

Мүнөө малай үбэлжэлгын эгээл харюусалгатай үе ороо гэжэ нүхэр Батуева хэлэбэ. Малай ашаг шэмэ улам дээшэлүүлхын түлөө тэмсэн, мал ажалда хүдэлжэ байһан эхэнэрнүүд олон. Тэрэ тоодо манайшье аймагай эхэнэрнүүд түрүү зэргэдэ ябалсана.

Саашань нүхэр Батуева өөрынгөө бригадын ажал хэрэг тухай хөөрөө. Энэ жэлэй март һараһаа манай бригада ажахын тоосоондо оронхой. 3800 хонитой 12 хүн ажалланабди. Өөһэдынгөө хүсөөр энэ зундаа 1800 центнер үбһэ, 1000 центнер зелёнко, ехэ хэмжээнэй силос бэлэдхэжэ абанхайбди. Мүнөө хонидой түл абалгада түгэс бэлэмди. Ерэхэ 1963 ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа, томо болгохо, хонин бүриһөө 3 килограмм ноһо хайшалха түсэбтэй ажаллажа байгдана.

Украинын солото эхэнэр Н. Г. Загладын бэшэг зүбшэн хэлсэхэ зуура, ажал хэрэгтээ үнэн зүрхэнһөө, коммунис ёһоор хандаха тухай ехэ хөөрэлдөөн болоһон байна. Мүнөө үе сагта хүн бүхэнэй сэдьхэжэ, бодожо ябаһые Надежда Григорьевна тон зүбөөр бэшэһэн байна бшуу.

Ерэхэ жэлдэ ажал хүдэлмэридөө ехэ амжалта туйлая гэжэ нүхэдтөө хандаад, нүхэр Батуева үгэеэ дүүргэбэ.

Кабанскын совхозой инкубаторна станциие даагша, зоотехник нүхэр **Анохина** шубуу олоор үдхэжэ, мяха ехээр абадаг тухайдаа делегадуудта хөөрэжэ үгэбэ. Кабанскаһаа ерэһэн делегадуудай дунда бүхы ажахын һалбарида хүдэлдэг эхэнэрнүүд бии. Энэ ушар хадаа эхэнэр ажалшадай айхабтар ехэ үүргэтэй байһые үшөө дахин гэршэлнэ. Манай совхозой бүхы хүдэлмэришэдэй 50 процентнь эхэнэр юм. Шубуунай ажахыда илангаяа олон эхэнэр хүдэлдэг. Энэ жэлдэ 325 мянган дальбараа, тэрэ тоодо 320 мянганиинь нугаһанай дальбараа дэгжээгдээ. Дальбараануудые олоор абажа, томо болгоһоной ашаар абадаг продукциингаа өөрынь үнэ сэн хямдаруулжа байнабди.

Эхэнэр хүдэлмэришэдтэй манай инкубаторна станцида коммунис ажалай нэрэ зэргэ олгогдонхой. Дальбараа дэгжээхэ хүдэлмэридэмнай Кабанскын дунда һургуулиин һурагшад ехэ туһа хүргэнэ. Эдэ бүгэдын ашаар совхознай 8 мянга 200 центнер, тэрэ тоодо 4 мянга 500 центнерынь шубуунай мяха гүрэндэ тушааһан байна. Мүнөө шубуунай мяха бүри хямда сэнтэйгээр абаха хэмжээнүүд абтажа байна. Энэ жэлдэ тахяа бүриһөө 80 үндэгэн абтаа. Иигэжэ шубуу үсхэбэрилгэ ашаг олзотой һалбари болгогдоо.

Саашадаа манай совхоз шубуунай мяха үшөө ехээр абадаг болохо юм. Тиигэжэ «75—16» гэһэн зорилго ойрын жэлнүүдтэ дүүргэхэ хүсэлэнтэйбди.

Шубуу үсхэбэрилгэдэ үнинэй хүдэлжэ, шадамар гартай шубуушан нүхэр **Шурыгина** (Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина» колхоз) ажал хүдэлмэри тухайгаа хөөрэбэ.

Ново-Селенгинскдэхи интернат һургуулиин һуралсалай таһагые даагша нүхэр **Бурушкина** Сэлэнгын аймагай эхэнэр ажалшадай хүдэлмэри тухай тогтон хэлэбэ.

Энээнтэй хамта нүхэр Бурушкина хүүгэдэй эмхи зургаануудые олошоруулха тухай тогтобо. Мүнөө манай орон дотор эдеэ хоолой зүйл улам ехэ болгохо гэһэн шухалын шухала зорилго шиидхэгдэжэ байна. Энээндэ эхэнэрнүүдэй үүргын айхабтар ехэ байһаниинь мэдээтэй. Тиимэһээ бүгэдэ арадай энэ хэрэгтэ эхэнэр ажалшадые олоор хабаадуулхын тулада хүүгэдэй саад, ясли олошоруулхаар саг болоо. Томо томо колхозууд, жэшээнь, Карл Марксын, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозууд өөһэдынгөө хүсөөр хүүгэдэй саад бариха аргатай ха юм. Энэ хэрэгтэ эхэнэрэй соведүүд хамааралсаха ёһотой гэжэ һанагдана. Гадна залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эхэнэрэй соведүүд мүн лэ ехэ һаналаа табилсаха уялгатай.

Эхэнэр ажалшадта зохихо эрхэ байдал байгуулха, энээнтэй хамта хүүгэдэй эмхи зургаануудые үргэдхэхэ хэрэгтэ һомологдоһон мүнгэн зөөри мууса ашаглагдана гэжэ облпрофсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр **Шевченко** үгэ соогоо тэмдэглэбэ.

Эхэнэр эрдэмтэдэй хэжэ байһан хүдэлмэри тухай комплексно институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ нүхэр **Рампилова** хэлэбэ. Буряад орондо 20 гаран эхэнэрнүүд эрдэмэй кандидадууд болонхой, тиигээд ажахын бүхы һалбарида хүдэлжэ байдаг. Жэшээнь, эрдэмэй кандидат нүхэр Фомина буртаг үбһэ шэнжэлжэ үзөөд, тэрээнтэй тэмсэхэ арга хэмжээнүүдые зохёоһон байна.

Эрдэм наукын хүдэлмэрлэгшэд ажал үйлэдбэритэй нягта холбоотойгоор хүдэлжэ, партиин табиһан шухала зорилгонуудые шиидхэхын тула оролдохо. Энээндэмнай та эхэнэрнүүд — үйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэд туһалалсыт. Иигэжэ хамтаараа энэ шухала асуудал шиидхэебди гэжэ тэрэ уряална.

Һүүлдэнь КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. У. Модогоев** дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэһэнэй һүүлээр республикын эхэнэрэй съезд шиидхэбэри баталан абаба. Удаань Буряад ороной бүхы эхэнэрнүүдтэ хандаһан хандалга нэгэн дуугаар баталан абтаа.

Республикын эхэнэрэй соведые съезд һунгаба.

**
*

Съезд дээрэ һунгагдаһан республикын эхэнэрэй соведэй эмхидхэлэй зүблөөн боложо, эхэнэрэй соведэй түрүүлэгшээр нүхэр **Миронова Г. П.**, түрүүлэгшын орлогшоноор нүхэд **Альцман К. П. Кузнецова С. А.**, секретаряар нүхэр **Назимова Т. Ф.** һунгагдаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Захааминай аймагай «Победа» колхозой һаалишан Ц. Будаева (зүүн гарһаа). Новоселенгинск тосхоной больницын медсестра А. Малофеева, Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой ветфельдшер И. Похосоева, мүн энэ аймагай Борьёогой совхозой хонишон Р. Морхонова гэгшэд съездын забһарлалгын үедэ хөөрэлдэжэ байна. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Залуу уран зохёолшодой Бүхэсоюзна зүблөөе угтуулан

ХАРГЫ ЗАШАЙ ХАЛУУН ЮРӨӨЛӨӨР

Хүн түрэлтэнэй, совет хүнүүдэй эрдэм ухаанайнгаа торгон оройдо хүрэжэ, атомай хүсэнэй асари шэртэһээ техникэ, машинада дабтан байха үедэ, Эхэ оронойнгоо хэмэл одоор гэрэлтэн гиихэ үедэ, одооной бүхы хүгжэлтын гайхамшагта оньһые табан хургандаа эршэлжэ шадаһан шэнэ хүнэй магтаал татан, шүлэглэн дуулахаһаа ондоо юун үлүү һайханаар сэдьхэл зүрхэ баярлуулхаб.

Дуунай зэдэлхэ орон дэлхэймнай уужам. Дуунда дуулагдаха баатар хүнүүднайш олон. Эдэ солотониие дуулаха, хуур, лимбэ зэдэлүүлхэ бэлигтэй, бэлигтэй шүлэгшэдшье һүүлэй үедэ улам олоор элирэн, нилээд томохон симфоническа оркестртэй болонхойбди гэжэ хэлэхэдэ эндүүгүй бэзэ. Тиимэһээ хүгжэмшэн бүхэнэй урда харюусалгань тон ехэ. Хүнэй хэлээр бэшэ, «шубуунай хэлээр» хэлэжэ наадаа һаа, хэн энэ хүгжэм ойлгохоб даа. Гадна шэнэ үүсхэл ажабайдалдашье, үгэдэшье манай литературые улам урагшань татаха байна. Энэ үүсхэлэй эхэнхи хубинь залуу үе дээрэ бууха ёһотой. Юундэб гэхэдэ мэдэрэл, бодол, хүсэл асари ехэ байхаһаа гадна хамагые багтаахаар уужам

үргэн байха болоно. Теэд залуу үеын хүлэгэй туруун, шүлэгшын бодол хурсанууд ха юм даа. Тэдэнэй нэгэн Зэгбэ Гомбожабай болоно.

Мүнөө залуу поэт Гомбожабай нилээдгүй олон шүлэгүүдэй суглуулбари хэблэлдэ бэлдэгдэнхэй. Шүлэгүүд ба поэмэнүүдээ Хүн тухай, хүнэй ажабайдал, тэрэнэй инаг дуран тухай хурсаар, сэдьхэл бодолтоёо холбон гаргана. «Эхэ» гэжэ поэмыень, «Нэгэтэ» гэжэ шүлэгыень уншаад байхадаа, энэ залуу поэдэй сэдьхэл уншагшын сэдьхэлтэй ниилэнэ гээ һаа эндүүтэй бологогүй. Зохёолшо хадаа арад зонойнгоо һанажа ябаһан һаналыень, нангин хүсэлыень тэмдэглэхэ үүргэтэй байхаһаа гадна, эдэ бүгэдыень зүрхэ сэдьхэлээ дамжуулан гаргаха болоно. Залуу поэт Зэгбэдэ иимэ шадабари бии. Гомбожабайн үшөө һайн зүйл юун бэ гэхэдэ, шүлэг соогоо хэлэхэеэ һанаһан зүйлынь һүүлдэ ошоод, тон хүлеэгдээгүй дүн гаргаад, зохёолоо тон һайн захата болгон дүүргэжэрхидэг. Уншагшадай анхаралда нэгэ хэдэн шүлэгынь табигдаба.

Залуу зохёолшондоо замдань зол, амжалта буряад ёһоороо хамта юрөөе.

Хэдэн жэлэй саада тээ ахамад нүхэдэйнгөө оркестровко соо Эхэ оронойнгоо магтаал хүгжэмдэхэдэ, шохогорхон хүбүүн үлын үлын хаража байһанаа, харин мүнөө өөрөө хүгжэмдэлсэхэ шадабари оложо, ахамад нүхэдтэеэ адлихан һуулдаба. Теэд ямар хүгжэмэй инструмент баряад наадаһыень уншагшад өөһэдынгөө шиидхэбэри гарган хэлэхэ бэзэ.

Ц-Д. Дондокова.

Зэгбэ ГОМБОЖАБАЙ

ТҮҺӨӨ

Эсэгым түһөө
  бинил гээшэ ха намда,
«Эгээл эсэгэдээлши»
  гэдэг лэ нютагайм хүнүүд.
Теэд эсэгэмшье
  ошоо һэмнай гуша гаран ондо.
Тэрэ гэһээр
  үнгэрөөл олон жэлнүүд.

Гэрэлдэ нюураа
  үсөөншье харадаг һаа энэ үдэшэ
Гэтэн шарайгаа
  харажал һуубаб адаглан,—
Түгэнынхидэйшни хөөрэлдөөгөөр
  дүрсыеш зуранаб ухаандаа:
—Түһөөлнэб, эсэгэ,
  шамай хараашьегүй һаа,
    халаглан.

Харажал байнаб:
  гэрэл соо дүрсэдөө
Хайшан лэ гээ һаа,
  эсэгымни түһөө асархаа,
Бодолгото болобоб:
  үһэмни һаншагһаа, юрэдөөл,
Бууралтажа захалба,
  үргэмни һахалтаба хасарһаа.
Долгитоһон шэрүүн
  үһэн доромни мүндэлжэ,
Дахинаа, эсэгэмни,
  шэл сооһоо түрэбэлши.
Таамаг ухаандам
  таагдаһан дүрсыеш хүндэлжэ,
Таалаһайб нэгэ...
  теэд даншье холоолши.
Үргэн хара
  нидхэ дороошни дабхаряатан
Үргэһэ алдаһан
  нюдэншни урдаһаам гэтэһэ:
Хорото дайсад —
  дотоодын хэрзэгы арьяатан
Хардаа һэн байна,
  мэдээб мүнөө, мэдээб.
  Харанаш урдаһаам,
    эсэгэмни, гэрэл соо
  Иимэхэн лэ ябаха һэнш
    мэндэ байгаа ха даа.
  Хори гаран
    жэлэй саана үбэр соош
  Ииргалжа
    хэбтээ һэн хаб
      нарай нялхадаа.

  Нимгэн сагаан
    урихан шарайш хүдэлнэгүй.
  Нилээд ехэ
    зобоо, туляа хэбэртэйш.
  Нэтэрүү шэртэнэб:
    аманш гүбэд гэжэ хүдэлнэ гү!
  Үгы! Дуугарнагүй...
    дүрэшни арилшаба хэтэдээ.

  Арилшаба эсэгэмни,
    ойрохон зуура бии болоод.
  Арюухан мүнөөхи
    эхэмнил хажуудам намтай.
  Үбдэхэдэмш,
    унахадамш
      хорин жэлдэ тулаад,
  Үбдэгым сэхэлээш,
    хүн болгоош намай.

Эсэгэ үгыгөөр
  энэ болоһон бэеыем
Эсэгын шарайгаар
  танидаг лэ нютагайхидни.
Эхымни ашаар
  эрэ болоһон бэеыем
«Эхэдээл адлиш»
  гэһэйт нэгэтэшье,
    нютагайхнд.

ҺАРА

Энхэргэн номгон зунай һэбшээн
Эльбээд һамбай—үһыем үзэнэ,
Унтаһан талыем уулиин гэншээн
Үе болоод лэ сошоон һэргээнэ.

Һара тэнгэридээ ээрхүү
    шарайтай
Һарабшална хэбэртэй гэтэн
    намай.
Мүшэдэй дундаһаа ялагас гэн
Мүр зураад унтаршана нэгэн.

Үүлэнэй забһараар шагаан
    шарбан,
Унтаһан талыем нэбтэ шэртэн
Эзэн — һара юутээшьеб гэтээд,
Дуутай, дуутайл ябагшаб
    хэтэдээ...

Таляан огторгойн сээжэ
    дамжаад,
Тамаран тэгүүлнэ гүш холын
    замдаа,
Түрэлхиин тэндэ үншэн ганса
    аад,
Түрэһэн эхээ бэдэрнэ гүш даа?

Эдэнэрһээ жэшээ абыт!

Республикымнай промышленностиин хүдэлмэришэд, инженернүүд, техникүүд КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөгөө улам үргэдхэн, шэнэ амжалта туйлаһан тухайгаа мэдээсэнэ. Тэдэнэй дунда продукци гаргаха жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн шэлэй, «Буряткабель» заводууд, Ципиканай управлени, «Пионерский» руднигай, «Татарский ключ» карьерэй управлени болон Байгалай загаһашадай магтаалта ажалые һайшаан дурдамаар. Жэшээнь, «Бурят-кабель» заводой коллектив жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 80 мянган түхэригэй кабель гаргаха шэнэ уялга абанхай.

В. Сланский.

ҮБЭЛЭЙ ЭТЮД.
Ф. Сорокиной фотоэтюд.

Буряад ороной эдир пионерну[...] тухай

Буряад ороной эдир пионернүүд тухай нүхэр Т. А. Дуриновагай ном һаяхан хэблэлһээ гараба.

Тиигэжэ Буряадтахи эдиршүүлэй хүдэлөөнэй түүхэ анха түрүүшынхеэ тусхай шэнжэлэл болгогдожо, тодорхойгоор согсологдобо. Пионерэй эмхинүүдэй тогтонижоһон, тэдэнэй саашадаа хүгжэһэн тухай нүхэр Дуринова онсо тэмдэглэнэ.

Энэ ном бэшэхэдээ, партиин ЦК-гай түүхэтэ тогтоолнуудые баримталжа, архивай олон материал хэрэглэһэн байна. «Буряадтахи эдир пионернүүдэй хүдэлөөе» уншагшад һонирхохол байха. Юундэб гэхэдэ, олонитэдэ ехэ ойлгосотойгоор бэшэгдэнхэй.

Пионернүүдэй хүдэлөөнэй түүхэ тухай манай республика дотор эгээ түрүүшынхеэ иимэ томохон шэнжэлэлэй гараһаниие һайшаамаар байна. Тус шэнжэлэлэй үүргэнь ехэ. Энэ номые гансашье һургуулиин багшанар бэшэ, мүн комсомолой болон пионерэй хүдэлмэрилэгшэд һонирхохо байха гэжэ найдагдана.

«Буряадтахи эдир пионернүүдэй хүдэлөөн» урид хэлэгдэхэ орошолһоо, зургаан главаһаа бүридэнхэй.

Социалис индустриализациин үеһөө эхилээд, хүдөө ажахые хамтадхалгын, арадай ажахые һэргээн хүгжөөлгын, Эхэ ороноо хамгаалгын агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэ, дайнһаа хойшонхи үе соо Буряадай республикын пионернүүдэй бүтээһэн ажал хүдэлмэриие ном соогоо эли тодоор харуулжа шадаа. Эдир пионернүүдэй эмхиин үүргэ ямар байгааб гэжэ элирхэйлэн тэмдэглээ. Һуралсал, хүмүүжүүлгэдэ пионернүүд яажа хабаадалсанаб, политехническэ һуралсал бэелүүлхын тула юу хэнэб, ажабайдалтай һургуулиин холбоо барисаа бэхижүүлхэ хэрэгтэ багшанартаа ямар туһа хүргэнэб гэжэ нүхэр Дуринова харуулаа.

Энэ номоо тодорхой шэнжэлэлээр түгэсхэнэ. Энэнь муу бэшэ гэжэ тэмдэглэмээр. Юундэб гэхэдэ, ном соо хэрэглэгдэһэн литература гү, али архивай, документальна материалнуудтай танилсахада, уншагшадта туһа боложо үгэхэнь лабтай.

Т. А. Дуриновагай ном юрэнхы дээрээ ашаа туһатай зохёол боложо шадаа. Гэхэ зуура, горитой дутагдалшье бии байна. Пионерэй хүдэлмэриин түхэл маягууд тушаа дан халирхайгаар бэшэгдээ. Пионернүүдэй аяншалг[...] курсинуудай методико[...] тон дутамагаар бэшэг[...]

Эстетическэ хүмүүж[...] зарим асуудалнууд, ур[...] ханай бүлгэмдэ үхибүү[...] баадалга тухай ном со[...] гаар бэшэһэн байна.

Пионернүүдэй хүд[...] түүхые харуулһан [...] диаграммануудые үгэх[...] тэй байгаа. Пионерну[...] гэргэдэг үдэшэнүүдэй [...] матика, хөөрэлдөөн, ле[...] болон үхибүүдэй хара[...] нофильмнүүдэй список[...] гажа үгөө һаань, гэм[...] һэн даа. Эдэ бүхы д[...] нуудаа хожомынь ус[...] дахин хэблэхэдээ [...] оруулжа бэлдээрэйт [...] мой авторта һанамжал[...]

Т. А. Дуриновагай [...] шагшадай анхарал ха[...] бэзэ гэжэ найдагдана.

А. Та[...]
М. Могор[...]

Сагай уларил

Байгал шадарай гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, декабрийн 9-һөө 12 болотор республика доторнай үүлэтэйшэг байха, зарим нютагуудта саһан орохо. Баруун хойто зүгһөө һулаханаар һалхилха. Һүниндөө 18—23, үдэртөө 9—14 градус хүйтэн болохоор багсаагдана. Бусад үдэрнүүдтэнь бага зэргэ үүлэтэй байха, саһа шуурган болохогүй. Һүниндөө хойто аймагуудта 39—40, үдэртөө 27—32, бусад аймагуудта һүниндөө 30—35, үдэртөө 17—22 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

ХОЛЫН ДАЛАХАИДА[...]

Ноябриин 24-нэй үдэшэ Далахайн клуб соо түрэлхидэй дэлгэрэнгы суглаан үнгэрөө һэн. Залуу багша Доноев А. Ж. «Үхибүүдые хүмүүжүүлгэ болон һуралсалда түрэлхидэй үүргэ, уялга тушаа» гэһэн элидхэл хэжэ, суглаарагша түрэлхидые нилээд һонирхуулаа бэлэй.

Санагын дунда һургуулиин директор нүхэр Тармаев С. А. партиин агуу ехэ Программа ба эрдэм шудалха гол зорилго тухай суглаарагшадта тобшохоноор хөөрэжэ үгөө. Баригдажа байгаа шэнэ һургуули түргэнөөр дүүргэхын, үхибүүдэй хамтын байра түргэдхэхын тула ямар ажалай хэгдэжэ байһан тушаа нүхэр Тармаев һанамжаяа хэлэбэ.

Тус суглаан түрэлхидэй зүгһөө колхозойнгоо правленитэй зүбшэхэ гэһэн тусхай тогтоол гаргаа һэн.

Класс хүтэлбэри[...] багшанарай зүгһөө [...] Т. С. Ардаева түрэ[...] һурагша үхибүүдэйнь [...] мэдээсэлнүүдые хэлэж[...] шадахи хамтынгаа т[...] түрэлхидтэйнь зүбшэб[...]

Суглаанай һүүлээр [...] һайханай концерт х[...] жа, багшанар халуун[...] раар угтуулаа.

Л. Бадмаев буряад[...] дай дуунуудые иргуу[...] гүйсэдхэжэ, концерт [...] шадай анхарал ханду[...]

Багша А. Доноев [...] гөө зохёоһон «Далаха[...] таг», «Санага» гэһэн [...] гүүдые шадамараар [...] жа, мүншье халуунаа[...] туулаа һэн.

Далахай нютагай [...] хид багшанартаа х[...] баярые хүргэжэ, д[...] нигэжэ суглаа үнгэр[...] концерт харуулжа [...] хыень хүсэбэд.

В. Ним[...]

Нина Старцева эрхимлээ

ЭРХҮҮ. Эндэ Сибирь болон Алас Дурна зүгэй зонын радистнуудай дунда түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн болобо. Тус мүрысөөндэ оролсоһон манай республикын түлөөлэгшэд Георгий Сокольников Нина Старцева хоёр дүн гаргахада дүрбэдэхи һуури эзэлээ. Тиихэдэ Нина Старцева Россин Федерациин спортсменүүдтэй мүрысэлдэхэдөө радио[...] бэшэжэ абахадаашье[...] жуулхадаашье һайн [...] туйлажа, түрүү һуур[...] нэгые эзэлээ. Тиигэж[...] Старцева СССР-эй б[...] дистнуудтай мүрысэ[...] олобо. Энэ мүры[...] Москва хотодо болох[...] раалагдана.

ТУГАЛ „ХУЛГАЙЛҺАН“ БААБГ[...]

(Болоһон ушар)

Намар ойрохон Бургалтай голой (Зэдэ) нэгэ фермэдэ баабгай ерэжэ, айлай тугал газааһаань абаашаад, тэрэнээ даража байһанаа алуулба гэһэн һураг дуулдаа бэлэй.

— Үглөөгүүр 4 час багта Добын фермэдэ баабгай ерэжэ, айлай тугал абаашаа юм,— гэжэ ангуушан Бато-Очир Цыренов хөөрэнэ...

Тэрэнэй урда үдэшэ малшан Санжаэ Замбалаев малаа ойрохон болотор адуулаад, хото хорёодонь хаажа хоноһон байгаа. Үүр сайха багта малшанай һэрин гэхэдэ гэрэйнь хажууда юумэнэй түршэгэнэхэ абяан дуулдаба. Тиигээд хэрэлсээгэй хажуудахи бишыхан сарайда байһан нарай тугалайнгаа хэдэ дахин үүгэнхэдэ: «Юун болобо гээшэб»—гээд малшан газаашаа гараба.

Хэрэлсээтэйнь хажууда нэтэл томо хара амитан тугалыень бажуужа байба. Нөөхи хаа-яагүй ябажа, ниитын адууһа малда хоро хүргэдэг баабгай малшанай байдаг гэр руу сэхэ ерээд, хэрэлсээ дээгүүр гаража, уяатай байһан нарай тугалыень шоб-то татажа гаргаһан байгаа. Малшан Замбалаев баабгайтай туласалдаха гэхэдээ буу үгы байба. Арьяатанда тугалаа абхуулжа хороо бусалһандаа «хулгайлаад» тэрьелжэ ябаһан баабгайн хойноһоо тэрэ гартаа ороһон утюгээр шэдэжэ, хараа далда оруулаа бэлэй.

Олзо олоһон баабгайшье удабашьегүй голой үдхэн шугы бургааһан соогуур орожо хорголдошобо. Малай фермэ дээгүүр ябаһан хүнүүд болоһон энэ ушарынь тэрэ зандань ангуушадта дуулга[...] танай ябаһан [...] мүрые гурбан ангууш[...] дэбэд. Баабгай гэрэй газа[...] абаашахадаа тэрэнээ амиды[...] зуугаад метрэй зайда шэ[...] хоной нүгөө талада гара[...] бургааһан соогуур орошо[...] Ангуушадай буунуудшье [...]

— Зэ, гуринхалһан а[...] мүрдэжэ ябахадаа гурбуу[...] хойноо орожо буудаха ёһо[...] жуу тээшээ гаралсаад бу[...] өөһэдтэмнай гэнэгүй ба[...] ангуушан Бато-Очир Цыр[...] луу нүхэдтөө хэлэжэ я[...] юм. Ангуушад һэмээхэ[...] мүрдэһөөр тугал дара[...] баабгайе харажархиба. Г[...] мараараа нүхэр Цыренов[...] үлэгэд гээд тархияа үнды[...] рондо буугайнгаа шабха да[...] Тиигээд буугай дуун уд[...] наярба. Энэ үедэ сугтаа я[...] дынь Мункожап Гындук[...] маев хоёр карабинаараа б[...] баһал буудалсажархиһан [...]

Игэжэ Бургалтайн гу[...] шад ниитынгээ ажахыда х[...] жэ ябаһан арьяатанай ам[...]

Т. [...]

ХИЛЫН САААНАҺАА

Хамтаараа зохёогдоһон декларациин проект баталан абтаа

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 6. (ТАСС). Буу зэбсэг хуряалгаһаа уламжалан сүлөөрхэ мүнгэ зөөриие амгалан зорилгоор хэрэглэхэ тухай декларациин советско-американска хамтын проектые экономическа болон финансова асуудалнуудай талаар ООН-ой Генеральна Ассамблейн комитет нэгэн дуугаар баталан абаа.

Декларациин советско-американска хамтын проектые олон ороной, тэрэ тоодо, Кубын, Алжирай, Индиин, Чехословакиин, Непалай, Сириин болон бусадай түлөөлэгшэд һайшааһан байна. Декларациин проектые баталан абалга буу зэбсэг бүгэдэ ниитэээрээ, хүсэдөөр хуряаха замда бодото алхам боложо үгэхэ гэжэ этигэжэ байһанаа тэдэнэр бултадаа элирхэйлэн мэдүүлээ. Буу зэбсэг хуряалгаһаа уламжалан сүлөөрһэн мүнгэ зөөриие амгалан зорилгоор хэрэглэхэ тухай СССР США хоёрой дурадхаһан декларациин проектые комитедэй нэгэн һаналтайгаар һайшаахадань, делегадууд энэ шиидхэбэриие нэрьесэ альга ташан угтаа.

Неру пресс-конференци хэбэ

ДЕЛИ, декабриин 6. (ТАСС). Инди амгалан ёһоной, бэеэ абанги политикаяа саашадань бэелүүлхэ гээд Гаухатида (Ассам штат) үсэгэлдэр болоһон пресс-конференци дээрэ Индиин премьер-министр мэдүүлһэн байна. Тэрэ шалгалта хэхын тулада эндэ ерэһэн байха юм. Оронойнгоо бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхэ, национальна экономикые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбүүдые бодотоор бэелүүлхэ ябадалай аша туһада тааруугаар социальна болон экономическа талаар өөрынгөө үмэнэ табигдажа байһан зорилгонуудые Инди дүүргэхэ ёһотой гэжэ Неру хэлээ.

Инди Хитад хоёрой хилэ дээрэхи байдал тухай тогтоходоо, Неру иигэжэ хэлээ. Буудалдаа зогсоохо тухай Хитадай Арадай Республикын правительствын мэдүүлгын ёһоор хилэ шадарай хэдэ хэдэн районуудһаа КНР-эй сэрэгүүд сухарюулагдаа. 1962 оной сентябриин 8-най үеын хилэ хүрэтэр Хитадай сэрэгүүдые сухарюулха эрилтэ Индиин правительство табина гэжэ Неру һануулаа.

Индиин талаһаа плендэ ороһон түрүүшын бүлэг хүнүүд бусаагдаба

ПЕКИН, декабриин 6. (ТАСС). Хитадай Түбэдэй райондохи хилын харуулай сэрэгүүд Индиин талаһаа шархатаһан, мүн бэе муутай 64 сэрэгэй алба хэгшэдые Бомдилһаа сүлөөлбэ. Хитадай хилын харуулай сэрэгүүдэй доболго хэхэ үедэ эдэ хүнүүд плендэ абтаһан байгаа. Энэ хадаа Хитадай хилын харуулай сэрэгүүдэй сүлөөлһэн түрүүшын бүлэг пленэйхид болоно. Эдэ шархатаһан, үбшэн индийцүүдые тушаажа абахын тулада Индиин Улаан Хэрээһэнэй бүлгэмэй эльгээһэн врачууд Индиин плендэ ороһон эдэ хүнүүдтэ Хитадай талаһаа медицинскэ туһаламжа һайнаар үзүүлэгдэһэндэнь һаналаа хананги байһанаа энэрхэйлэн мэдүүлээ.

Тобшо мэдээсэлнүүд

⊙ Офтальмологуудай уласхоорондын арбан юһэдэхи конгресс Делидэ хүдэлмэреэ эхилбэ. Офтальмологуудай энэ тон ехэ хурал Азиин гүрэнэй ниислэлдэ анха түрүүн сугларба. Энээнэй хүдэлмэридэ совет эрдэмтэдэй делегаци хабаадалсана. Туркмениин ССР наукануудай академиин бодото гэшүүн профессор С. К. Каранов делегациие толгойлно.

⊙ Юумэнэй үнэ сэнтэй хүндэрһэндэ буруушаалгын тэмдэг болгон Измиртэ (Турци) ажалшадай демонстраци болоо. Сэнгэйнь дээшэлһэн мяха арбан үдэрэй турша соо худалдажа абахагүйень хүн зониие уряалһан хуудаһануудые демонстрацида хабаадагшад тараагаа.

⊙ Сэрэгэй гэмтэн, урдан эдэбхитэй нацист байһан Шлегельбергер гэгшэдэ Баруун Германиин засагаархид пенси тогтооһон байгаа. Тэрэ пенсииень хаһаха гэһэн шиидхэбэри Люнебургын захиргаанай сүүд (ФРГ) гаргаһан байна. ФРГ дотор, мүн хилын саана олониитын зүгһөө буруушаалгануудай ехээр хэгдэдэг байһан дээрэһээ сүүд иимэ шиидхэбэри гаргаха баатай болоһон байна. Нацистска Германида Шлегельбергер юстициин министрэй тушаалые даадаг, гитлеровскэ үндэһэ яһанай илгаа гаргаһан хуулинуудые зохёожо, бэелүүлхэ хэрэгтэ гол үүргэ дүүргэдэг байгаа.

⊙ «Партизанай хүдэлөөндэ» хабаадаа гэжэ гэмнэгдэһэн 124 патриодые сүүдлэлгэ Венесуэлын сэрэгэй саг үргэлжын трибуналда боложо дүүрэбэ. Национальна конгрессэй депутат урдань байһан Фабрисио Охеда гэгшые 18 жэлдэ түрмэдэ хааха гэжэ трибунал шиидхээ. Бусад гэмнэгдэгшэдынь 16-һаа 18 жэл хүрэтэр хаалтада һуухаар шиидхэгдэһэн байна.

⊙ Имагтал һүүлшын неделиин турша соо Францида эдеэ хоолой 22 зүйлэй, тусхайлбал, мяханай, үрэ жэмэсэй, овощиин үнэ сэн хүндэрөө. Зарим продуктнуудай сэн 10 процентээр дээшэлһэн байна. Орон дотор мебелиин, электротоварнуудай, ажахыда хэрэглэгдэдэг бусад зүйлнүүдэй сэн хүндэрнэ.

(ТАСС).

Сэрэгэй гэмтэн баригдаба

САНТ-ЯГО, декабриин 6. (ТАСС). Чилиин урда талада Пунта-Аренас городто сэрэгэй гэмтэн, урдын эсэсовец Вальтер Герман Рауф гэгшэ арестовалагдаа. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ 90.000 еврейнүүдые алаа гэжэ тэрэ гэмнэгдэнэ.

Хүнэй ами бүтөөжэ аладаг автомашинануудые байгуулагшадай нэгэниинь Рауф байһан юм гээд Чилиин «Натисиас де ультима ора» гэжэ газетэ ФРГ-һээ абтаһан мэдээнүүдые үндэһэ болгон дамжуулна.

Тэрэ үсэгэлдэр Сант-Яго городто асарагдаад, Чилиин Верховно сүүдэй түрүүлэгшэ Рафаэль Фонтисилья гэгшын үмэнэ зогсоо. Рауф гэмтэйб гэжэ мэдэрээгүй, гэбэшье нацистска партиин гэшүүн байһанаа, дайнай үедэ хэдэн концентрационно лагерьнуудта «хүдэлһэнөө» тэрэ арсаагүй.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр Рауф Латина Америкэ зугадан ороһон юм. 1958 онһоо эхилэн Израилиин тагнуулшад тэрэниие бэдэрдэг байгаа.

Баруун Германиин засагаархидта Рауфые дамжуулан үгэхэ тухай ФРГ-гэй правительство эрилтэ хэнэ.

Полициинхид хулгай хэдэг байшоо

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 5. ТАСС-ай корреспондент Гарри Фримен иигэжэ дамжуулна: Америкын полициинхид өөһэдыгөө хараха хамгаалха ёһотой зөөри хогшолые хулгайлдаг байгаа гэжэ элирүүлэгдээ. Кливленд городой полицида 11 жэлэй турша соо алба хэһэн Уильям Марлоу ядахын сагта 3.00 доллар сэнтэй эд зөөри хулууһан байгааб гэжэ мэдэрээ. Уильям Марлоу өөрынгөө алба хэжэ байһан районой гэр байрануудта орожо хулгай хэдэг байгаа.

Марлоу Кливленддэ «хуули сахихынгаа» хажуугаар хулгай хэдэг гансахан хүн бэшэ юм. Хулгай тонуул хэлгэдэ хамааралсадаг полициин бусад 10 хүдэлмэрилэгшэдые тэрэ нэрлэһэн байна.

Чикаго, Денвер, Бостон, Нью-Йорк, Бирмингем, Де-Мойн болон Америкын бусад городуудай полициинхид һүүлэй жэлнүүдтэ хулгай худалтай оройлдоһон байха юм. Хоёр зуун таби мянган долларой эд бараа, мүнгэ 10 жэлэй турша соо хулгайлаа гэжэ Денверэй полициин 50 хүдэлмэрилэгшэ гэмнэгдэһэн байна. Үүдэ үрхэ эбдэжэ, үнэтэ зүйлнүүдые хулгайлагшадтай Чикаго городой хэдэн полициинхид холбоотой байгаа гэжэ хоёр жэлэй урда тээ элирһэн юм.

Сиракуза городой (Нью-Йорк штат) полициинхидэй гэмтэ ябадалые Нью-Йорк штадай комисси мүнөө мүрдэжэ байнхай. Тэдэнэр карта наадагшадтай, бусад гэмтэдтэй холбоотой байгаа гэжэ гэмнэгдэнэ.

Америкын ракетнэ полигон дээрэ иимэ ушар болобо

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 5. (ТАСС). Макгрегор гэжэ ракетнэ полигон дээрэ (Техас штат) залан шэглүүлэгдэдэг «Ника-Геркулес» гэжэ һомоной тэһэрһэнһээ уламжалан нэгэ хүн алуулаа, дүрбэн хүн шархатаа. Тон хүндөөр шархатаһан хоёр хүниинь госпитальдо эльгээгдэһэн байна.

Ябаха шэглэлһээ хадуурхадань һомые 100 метр шахуу дээшээ гараад ябахадань тэһэлһэн байгаа гэжэ Юнайтед Пресс Интернейшнл агентство мэдээсэнэ.

Алуулагшань Франциин офицер, шархатагшадайнь гурбаниинь Франциин солдадууд байшоо. Тэдэнэр НАТО-гой программын ёһоор энэ полигон дээрэ һуража байһан юм.

Редак[...]
Ц. Ц. ЦИБУ[...]

Манай адрес, телефону[...]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 28, [...] ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. редактора [...] ответ. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни и про[...] — 24-74, сельского хозяйства и советского строительства [...] промышленности, транспорта, информации — 35-14, ку[...] литературы и искусства — 34-05, писем и рабселькоров [...] отдел переводов и корректорская — 35-95, бухгалтери[...] Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства ку[...] Бурятской АССР.

Н00626. Зак. № [...]

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1962 оной декабриин 8.